

Taxa postală
plătite în num.
No. 224713-929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 18.
Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 590, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 1, negyedévre 3,
félévre 6, egészévre 19 dollár. Hír-
déses díjszabás szerint. Az „**KELET**” az erdélyi és bányász-
szolidaritás egyetlen napilapja
keink utánnomását csak a sor-
rás megjelölésével engedjük meg.

KELET

Második Budapest 11. sz.

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmertelen leveleket nem fogadunk el.
Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámbor Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hát-szegi Ernő, Str. Matei Millo 16.

Csütörtök, 1933 július 20.

5993. EV TAMUSZ 26. XVI. EVF. 162 SZÁM.

Valahol baj van

A külföldi adósságokkal ismét baj van. Általában: mostanában mindig az adósságokkal van baj. Fizetni nem lehet, fizetni egyáltalában lehetetlen. Nincs mivel. Valahogyan úgy elfogyott a pénz, mintha sohasem lett volna. Pedig már előbujtak a milliók a zsákokból, már nagyon sok ház épült, már befektettek az emberek. Mégis, nincs pénz. Hol van a pénz? A román pénzügyi politikának stabilizálása óta mindig nagy bajai vannak. A kormány és a rendpártok vezetői is, állandóan azt fujják, hogy meg kell tartani a lej árfolyamát. Nemrégben azt mondták, szaporítani fogják a lejt, megfelelő aranyfedezettel. De egyelőre semmi konkrétumról nem tudunk a pénzszerzéstől illetőleg. És most váratlanul komoly bajok a külföldi kölesünökhöz. Valami nincs itt rendjén.

Stabilitást is akarnak, pénzszerzést is akarnak, külföldi adósságokat fizetni akarnának, de nem tudnak: Ki tud kiköszödni ebből a furesa pénzügyi helyzetből?

Von Papen lovagjai

Die Toten reiten schnell. Ez idézet egy német balladából, lefordítva: A halottak gyorsan lovagolnak. Abból az alkalmából mondjuk ezt, hogy von Papen, Hitler ur helyettese a kancellári méltóságban, Kaiserhorstban nyeregbe szállt ügyis mint senior lovas. Loholni fog. A dolog stílusos. Hitler mellett nem érezheti magát nyeregben. De nemcsak azért, mert Hitler a főnöke, hanem azért, mert az ő osztálya, pillanatnyilag legalább, veszélyben forog Németországban. Ő még Hugenberg ellenére is bentmaradt a kormányban, az egyetlen a régi német pártok hívei közül. Bizonyára rövid idő kérdése, hogy Hugenberg sorsára jusson. Nem számít sokat a kabinetben. Csak éppen annyit, hogy valamikor diplomata volt, formákban tehát simulekony és arisztokrata, vagy nagypolgári intelligencia felett rendelkezik, amit a főnöke nélkülöz.

Von Papen — amint a berlini híradásból látszik — nem nagyon gyakorolja a politikát, inkább lovagol. Rövid loholás után le fog szállani. Bizonyára szimbólum ez, amit von Papen ur megért és megérez. Tudja, hogy sokáig nem maradhat, de bent ülni a nyeregben, tapsokat kapni, ha rövid ideig is, megéri a fáradságot. Gyorsan le fog kerülni a lóról, — az alkancellári lóról is — és egy szép emekkel távozni fog. Bizonyára tudja magáról, hogy egy halott ül meg a kormánylovat, de bizonyára sejtí, hogy azok, akik utána megmaradnak, azok sem lovagolnak sokáig. Egyetlen akadályverseny, amelynek sörényeit már emelik a becsapott német tömegek, el fogja intézni főnökét, Hitler urat is. A halottak gyorsan lovagolnak.

Ami most jobban érdekli az embereket

Szokatlanul hangzó cím ötlött a szemünkbe az egyik budapesti lapban. A cím ökölnyi betűkkel moszkvai kommunista ügynök letartóztatását jelenti be. Egy évvel ezelőtt még nem tűnt fel egy ilyen cím. Közönséges esemény volt, hiszen hetenként olvashattuk különböző országokból érkező jelentésekben, hogy moszkvai futárokat tartóztattak le. És akkor érdeklődéssel olvasta az egész világ. Most valahogyan átlapozza az ember az újságokat és legfeljebb megnézi a címet.

Németország Lengyelország elleni panasza a hágai döntő-bíróság előtt

Kisebbségellenes-e a lengyelországi német vidékeken végrehajtott agrarreform

Hága, július 19. Az állandó nemzetközi döntőbíróság mai ülésén foglalkoztak Németországnak a lengyel agrarreform-törvény végrehajtása elleni panaszával. Németország a poseni és szlészai mezőgazdasági kisajátításokat kisebbség ellenes intézkedéseknek minősíti és ezért fordult panasszal a hágai állandó nemzetközi bírósághoz. Német

részről kérték, hogy a bíróság mondja ki a törvény végrehajtásának kifejezetten kisebbségellenes voltát és kötelezze Lengyelországot arra, hogy a kisebb-ség-lakta területeken a végrehajtási utasítás akként módosítsassék, hogy a kisebbségek sérelmei megszűnjenek. A bíróság a mai ülésen még nem hoz határozatot.

Álhir Románia teljes fizetése képtelenségéről

September elsejétől kezdve beszünteti a kormány a tartozások törlesztését

Bucuresti-Bukarest, július 19. (Az Új Kelet tud.) Az egyik bukaresti lap mai számában azt a hírt közölte, hogy az augusztus elsején esedékes részlete a külföldi tartozásoknak mind a mai napig nem lett deponálva a Banca Nationalánál, mert Románia nem rendelkezik anynyi arannyal és devizával, amennyi a részlet folyósítására szükséges volna. A pénzügyminisztérium kategorikusan

elfolyja ezt a híradást. A hivatalos kommuniké szerint, az augusztus elsején esedékes összegek már régen deponálva vannak a jegybanknál. Az igazság ezzel szemben az, hogy Madgearu pénzügyminiszter értesítette a külföldi hitelezők képviselőit, hogy szeptember elsejétől kezdődően csak a kamatszolgáltatást teljesíti Románia, míg a törlesztést a hitelezőkkel való végleges megegyezésig felfüggeszti.

Henderson még bizik a leszerelési konferencia sikerében

Titulescu párizsi tárgyalásai

Berlin, július 19. Henderson elutazott Prágába. A leszerelési konferencia elnöke a csehszlovák fővárosban folytatandó tanácskozások befejezése után Münchenbe utazik, ahol találkozik Hitlerrel, majd Párizson át visszautazik Londonba.

A sajtó képviselőinek Henderson elutazása előtt Berlinben kijelentette, hogy jöhet nem szabad lekicsinyelni a még fennálló nehézségeket, mégis meg van a remény arra, hogy a konferencia új összejutése után eredményekre fog vezetni. A leszerelési konferencia elnöke a béke biztosítása szempontjából kiemelte a Franciaország és Németország közötti baráti megértés és együttműködés szükségességét, melyhez a négyhatalmi egyezmény kitünő bevezető, de ezenfelül igen kívánatos lenne a francia miniszterelnök és a német birodalmi kancellár személyes eszmecsereje is.

Titulescu Paul Boncournál Párizs, július 19. Titulescu felkereste

Ja? Moszkvai futár? Érdekes. De mi van a berlini futárokkal? A szenzációkban érzékeny árnyalati eltérés állt be.

Moszkva nem érdekes. Vagy legalább is a köznapi életben valahogyan napi rendre tért föllette az ember. Moszkva van. Tudomásul vették. Moszkva agítál. Jó ezt tudni. De most Berlin felé szegődik az eddig Moszkvába irányított tekintet. A harmadik internacionálé forradalma, mint valóság és mint agitációs központ

Paul Boncourt és vele hosszasan tárgyalt az aktuális politikai kérdésekről. A lapok értesülései szerint mindkét kormányfő egybehangzóan azt állapította meg, hogy a négyhatalmi egyezmény aláírása helyrehozhatatlanul enyhülést hozott az európai helyzetben.

Genf, július 19. Diplomáciai körökben fontos engedményeket várnak a négyhatalmi szerződés életbe léptetésétől a leszerelés megvalósítása, az olasz-francia függő kérdések megoldása és Európa gazdasági és pénzügyi helyzetének rendezése terén.

Von Papen Rómába utazott a konkordátum aláírására. Berlinből jelentik: Von Papen birodalmi helyettes kancellár 7 óra 10 perckor elutazott a tempelhofi repülőtérrel Rómába a konkordátum aláírására.

hátrányosult az emberi emlekezethen és az érzékenyebb lemezekre a berlini forradalom: A Harmadik Birodalom forradalma vetítődött.

Most úgy él Berlin az emberek emlékezetében, mint egy forrongásban levő káttan, melynek párás felhője belengi az egész világot és értelemhomályosító anyagával ráülepszik a kulturvilágra. Furesa változása ezeknek a vészterhes időknek! Moszkva tegnapi konjunkturáját nagyon hamar váltotta fel az ellenkező oldal váratlan kivirágása.

VILAG TÜKRE

A héber színház

Eddig a palesztinál Habima főleg a világirodalom java drámai termékeit mutatta be. Ujabbán visszatért a zsidó népszínművek ápolásához és Sölem Alejchem „Profit” című darabjával jelentős sikereket ér el.

Soroker, egy kisvárosi jámbor szabómester sorsáról van benne szó. Két tanoncával — Mol és Koppi — dolgozik varrógépe mellett, Kattog a gép és Soroker énekel. Nagynépi templomi dalokat énekel, a két tanonc kiséri. Tizennyolc esztendeje őriz egy sorsjegyet, amint akkor vett, amikor egyetlen lánya megszületett.

Egy napon jött a bankszolga és hozza a hírt a főnyereményről, a 200.000 rubelről. A szabó majdnem elájul. Nemsokára azután kicsi lakása átváltozik gazdag szalonná: nagykereskedők, ügynökök és házasságközvetítők jönnek és előleget ajánlanak a nyereményre. Csak Soroker lánya érez szorultságot a nagy szerencse miatt és a vidám Koppelre gondol, akinek már régóta odajándékozta a szívét. Trókbán elhagyja a gazdag házat és miután a szülők kétségbeesetten keresik megszórt lányukat, jön a másik Hiohbir, hogy a nagygyereggel a bank tévedett. A szegény szabómester megint veszi a tüst és cernát, a varrógép kattog megint, jámbor dalok hangzanak, a lány megkerült és megtartják az eljegyzést. Koppel a boldog vőlegény, aki jókat mond eljegyzése lakomáján is.

Az általános emberi és az ősi zsidó vonások kapcsolódnak össze ebben a darabban. A főszerepet nem a legjobb színésznek osztották ki, mert a Habima elveinek megfelelően a „sar”-nak nem jár a főszerep, ő is azt juttassa, ami egyéniségének legjobban megfelel. Maskin, a pompás héber színész, aki a Gólem alakításával lett híressé, ezuttal Motle játssza, a másik tanoncot, aki szereti a mester lányát, de tehetetlen és ügyetlen. Azt mondja sok esetlenséggel, de még több szíjjel a lánykát: „Csak parancsolj! Éretted felugranék a padlásig”.

Játsszák még H. Seckler „Rachav Jerichóban” című drámáját. A téma bibliai. A szerzőnek Jizkor című darabját 1924-ben filmre vették Bécsben. Rachav nagyon hatásos színdarab és utolsó mondatát — Izrael Istene győzni fog — minden előadásakor frenetikus taps kíséri. A darabban felvonulnak: Jerichó királya, vének, papok, a város szép lányai. Látni lehet a Templomot. Seckler a drámát úgy építette fel, hogy a luxusban és bőségben elpuhult városban Jerichó büszke virágának egyéni sorsát változtatta fel. Jerichó népe elvesztette saját erejében való hitét és a király ijedten hallja, hogy egy láthatatlan és névtelen Isten, az izraeli törzsek Istene mekkora hatalom felett rendelkezik. Rachav szívét megsebezte a város elfajultsága, az Astarte kultusz kicsapongásai és kereste istenét a sivatag zsidóinak, akiknek „elméjét a Természet megélesítette”. A harsonka zajától leomlanak Jerichó falai és Rachav a zsidó Isten nevének ajkain megmenekeül. Az összeomló városból a zsidó járőrök mentik meg.

Calderon bibliai drámáját — Dávid koronája — is előadták, de sokkal lármásabban és hatásos gyűjteményben. Ezuttal letomptották a külsőségeket. A keleti pompát, tömegjeleneteket, színek tobzódását kihagyták. Rowina, a Habima nagytehetségű hősnője, Rachav alakját meg-nemesítet e. A dráma valószínűleg filmre kerül.

Van Palesztinának egy artisztikus munkásszínháza: Ohel. Maxim Gorkij hatvanadik évfordulója alkalmából Schlonsky héber fordításában adták itt az „Ejféli menedékhely”-et. A darabot negyven évvel ezelőtt játszották először a cári Oroszországban és ma is változatlan erővel és aktualitással hat. Az Ohel igazgatója, Halevy eredeti rendezésben és jó összejátékkal hozta ki a darabot. Lukácsot, a főszereplőt, Margalit jellemkomikus alakította. Gorkij ebben a darabban negyven év előtti világszemléletét

si d-
vá t

a két állam
tok felvételét

szelést foly-
kérdésben Sa-
szterrel, aki
si szerződés
audiencián fo-
ári követet.

edi
kat

n részéből

ja magát az
országából be-
idén a ter-
a buza állá-
elentések.

a kormány
minden kö-
lyoz minden
t és ha kell,
fogja aka-
letérését.

ell

ctet/en

másrésről
nek másfél
t fizetnek,
ben elő van

si
egy vas-
tást nyert.
raian Bra-
Sadoveanu
zilánkok is
választot-
iai szabad-
érévé, ugy,
ene is irá-
ndórsággal,
r kapott 6

kiadó B
da Baroz
efon: 8-78

168 Lei
117 Lei
70 Lei
75 Lei

57 Lei
72 Lei

testesítette meg. Ellentétben a bibliai felfogással az mondja Lukács: „Az emberi szív indulatai gyermekokról fogva jők”.

Ezt azért jegyezzük meg, mert a közönség az ilyen és hasonló darabok tendenciáit alaposan megtárgyalja. Az „Éjjeli menedékhely” még ma is élénken foglalkoztatja a palesztinai munkásságot, amelynek egyik csoportja irodalmi törvényszéket ült a napokban a darab felett.

Ebben az évben lett a Habima tizenöt esztendő. Ez alkalom lesz arra, hogy októberben jubileumi ünnepséget rendezzenek és pedig Lion Feuchtwanger „Jud Süsz” című drámatizált regényével.

Az Ohelt Frankfurtból elűzött Alfred Wolf irányítja. A kiváló rendező most készül Leiwiknek „Hirsch Leckert” és Brüchner „Danton halála” című drámájának előadására.

A két héber színházban nagy aktivitás és munkaközpont uralkodik. Írók, rendezők és művészek lelkesen dolgoznak a héber gondolat és fantázia művészi kialakításán. S. M.

— Die Stadt ohne Juden, vagy Berlin ohne Juden. Kaptuk a következő levelet: Nagy érdeklődéssel olvastam tegnapi (szombati) számukban G. S. ur által írott cikküket Bettauernek „Die Stadt ohne Jude” című könyv ismertetését és kritikáját. — Engedjék meg azonban nekem, hogy itt egy téves körülményre hívjam fel b. figyelmüket, t. i. Bettauernek ez a műve tisztán fantázia szülöttje és ha itt-ott van is valami előrelátó vizió benne, mégis minden irodalmi becsértéket nélkülöz. Van azonban egy sokkal aktuálisabb könyv, mely ezen Bettauer féle könyv megjelenése után, tehát 1925-ben jelent meg Verlag Paul Steegemann Han ennek címe: Berlin ohne Juden! Ez az író, melynek kvalitásai messze felülmúlják Bettauer irodalmiságát, mindjárt az előszóban hivatkozik Bettauer könyvére, melyet valaki neki átadott és kommentálva annak tartalmát, már az első sorokban azt írja: „Eine Reihe harmloser Feuilletons” vagyis egy sorozat jámbor tárcsa. Ezzel szemben ezen idézett könyv: Berlin ohne Juden” tényleg és valósággal irodalmi munka, melynek megírása is a nagy rutinnal kívül egy bizonyos prófétai előrelátást dokumentál, mert az abban foglaltak tulnyomórésze a mai német viszonyokra olyannyira találóak, mintha a mostani német Hitler kormányzat direkt ebből a könyvből vett volna instrukciókat és direktívákat mostani jogfosztásaihoz. Ezen könyv elolvasása után minden olvasóban felmerült a gondolat, hogy — bár Landsberger ironikusan inkább szatírának minősíti művét — egy tényleges irodalmi munkával áll szemben melynek előrelátásai szinte megdöbbentők. Azt hiszem, hogy a fentiekkel sikerült Erdély zsidóságának figyelmét egy megérdemelten hatásosabb, mert irodalmibb, műre felhívni, melynek tartalma ma is nagyon sok zsidóra lehet tanulságos és megszívlelendő. Albala Izsó, Temesvári.

Hősi halottaknak deklarálták Rathenau gyilkosait

Éltávolították Rathenau emléktábláját. A frankfurti erdőben agyonlőtték Schäffer doktort, a renegat nációképviselőt. Megfosztják mandátumuktól Brüning drt és volt centrupárti képviselőtársait

Eddig 141 ember halt meg a dachauai fogolytáborban

Berlin, július 19. Saalek községben leplezték le Rathenau gyilkosainak emléktábláját. Mint ismeretes, Rathenaut 1923-ban meggyilkolták, a tetteseket üldözöbe vették, a gyilkosok látván szorongatott helyzetüket, Saalek község közelében öngyilkosságot követtek el.

Az új nemzeti kormány a Rathenau-gyilkosokat most nemzeti hősként avatja és „mártírhálaluk” tízéves évfordulója alkalmával emléktáblát helyeztek el és leplezték le azon a helyen, ahol a gyilkosokat halva találták. A lelepezési ünnepség szokatanul ünnepélyes keretek között folyt le. Az emléktáblán a következő szöveg olvasható: „Itt haltak hősi halált 1923 július 17-én bajtársaink, Ervin Kern, szolg. kiv. hadnagy és Erhard Richard.” Beszédet tartottak Böhm kapitány, Simler, Baldur von Schirach és még többen. Valamennyien nemzeti hősként ünnepelték a gyilkosokat, az emléktáblán babékoszorukat helyeztek el.

Ugyanebben az időben Berlinben azt az emléktáblát, mely a helyet jelöli, ahol Rathenaut autóból orozva hátulról lelőtték eltávolították.

A horogkeresztes Conti-iroda jelenti: a boxheimi okmányügyből ismert Schäffer volt országgyűlési képviselőt aki jogtalanul doktori címet használt a frankfurti erdőben a vasúti töltés egyik átjáró hidján agyonlőtték. Az ismeretlen tettesek a holttestet azután a hid korlátján keresztül ledobták a vasúti utestre ahol a rendőrség ma reggel megtalálta. Schäffer egyidejűleg a nemzeti szocialista párthoz tartozott, később azonban kizárták a pártból.

Mint ismeretes, a centrupártnak szeptember elsejéig fel kell oszlnia, il. letve tagjainak egyrésze beolvadhat „vendégképpen” a nemzeti szocialista pártba. — A nemzeti szocialista párt vezetőségi ülésén viszont úgy határozták hogy senkit sem fogadnak el „hospitánsnak”, aki az előző rendszerben valamilyen tisztséget töltött be.

Ez alapon Brüning, Bell, Wirth, Steigerwald, Hirtsieler, Schmidt és Gold volt minisztereket eleve kizárják, de kizárnak több sokat szereplő képviselőt és képviselőnőt is, akiket a régi rendszer értelmében exponálnak tartanak. Kénytelenek lesznek lemondani mandátumaikról dr. Peerenboon asszony, Siebert asszony, Weber asszony és Zike asszony. Minthogy a nemzeti szocialisták a politikai életből kizárják a papokat is, kénytelenek lesznek lemondani mandátumaikról Kaas prelátus, Föhr dr. prelátus és mások.

A Wiener Allgemeine Zeitung cikket közöl a dachauai koncentrációs tábor borzalmairól. A lap azt írja, hogy a tábor létesítése óta 141 ember halt meg Dachauban. A múlt héten agyonlőtték Spegel dr-t, Strauss ügyvédet, valamint Wilhelm Aront, a vasfront egyik volt exponensét. Természetesen minden esetben „szökés” közben. A holt testeket lepepesített koporsókban küldték el a hozzátartozókhoz, akiknek igéretet kellett tenni, hogy senkivel sem közlik hozzátartozóik halálát, még kevésbé a halál módját. A 26 éves Will-

helm Aron bambergi illetőségű, ott is temették el, a temetésről a Bamberger Volksblatt pársoros hírt írt, amiért a lapot bizonytalan időre betiltották.

Lipcsében Hitler nagy beszédet tartott az elvonult rohamosztagosokhoz.

Mintegy 80 ezer ember előtt kijelentette, hogy:

— A régi formát szíjjelvertük és megteremtettük az új formát, amelynek megfelelően most az embereket kell átformálnunk...

Botrány egy németországi kommunista-per tárgyalásán

A vádlott kommunista fiúvere leütötte a horogkeresztes sértettet

Berlin, július 19. Düsseldorfban gyorsított eljárással két évi szabadságvesztés büntetésre ítélték egy kommunistát, aki néhány nappal ezelőtt egy rohamosztagos fején súlyosan megsebesített. Az ítélet kihirdetésekor a tárgyaló teremben

az elítélt egyik rokona a tárgyaláson tanúként kihallgatott sértettet úgy fejbe vágta, hogy nyomban eszméletlenül esett össze s fejébe kiujult. A rohamosztagos kórházba kellett szállítani, a merénylet letartóztatták.

A londoni halárus és Ferencz József

Je'entkezett egy trónkövetel az osztrák trónra, aki Ottó lemondását követeli

Bécs, július 19. William Brightwell hal- és zöldségárus fantasztikus dolgokat írt abban a levélben, amelyet Dollfuss szövetségi kancellárhoz intézett és amelyben „ünnepélyesen lemondott az osztrák-magyar trónról való igényéről”. A halárus feltűnően hasonlít néhai Ferenc Józsefhez és Brightwele azt állítja, hogy az egyetlen fia a tragikus körülmények között elhunyt Miksa mexikói császárnak és nejeének Sarolta császárnénak, aki 1927-ben halt meg.

A halkereskedő azt állítja levelében, hogy kisgyermek korában Angliába csempezték és egy templom lépcsőjén találta őt meg Brightwell halkereskedő, aki szánalomból örökbe fogadta.

— Súlyos gondokat okoznak nekem — írja levelében — azok a hírek, amelyek a

monarchia visszaállításáról szólnak, különösen az, hogy milyen súlyos következményekkel fenyegetnek. Ezért szent kötelességemnek tartom, hogy ünnepélyesen lemondjak az osztrák császári koronáról és a magyar királyi koronáról Ottó főherceg javára. Remélem azonban, hogy a főherceg hasonló értelemben fog cselekedni.

A halkereskedő ezután levelében hangsúlyozta, hogy néhai Miksa császár vagyónára továbbra is igényt tart. Ez a vagyón aranyrudakban és drágakövekben a Merida nevű elsüllyedt hajó fedélzetén van. A hajó PortVirginir közelében süllyedt el és nemrégiben érkeztek olyan hírek, hogy az elsüllyedt gőzöst ki akarják emelni.

Felhívjuk a kereskedők és fogyasztók figyelmét arra,

hogy őrizkedjenek összetéveszténi a Haifából importált kitűnő „SHEMEN-MENORAH”-szappant más gyártmányu utánzattal, amely a „KASHER” felírást is utánozza.

A valódi SHEMEN-szappan felülmúlhatatlan minőségét lehetetlen utánozni, minthogy e szappan a haifai SHEMEN-gyár speciális receptje szerint kizárólag növényi olajokból készül.

A fogyasztók ügyeljének a vásárlásnál és kérjenek kizárólag „SHEMEN-MENORAH”-szappant, amelynek Romániában is bejegyzett védjegye a következő:

Kérjük a fogyasztókat, hogy közöljék velünk ama kereskedő nevét, aki ha „SHEMEN-MENORAH”-szappant kérnek, utánzatot akar helyette kiszolgáltatni, hogy tisztességtelen verseny miatt ellene az eljárást megindíthassuk.

Ageco R.T.

A haifai SHEMEN-szappan vezérképviselése

Ha **butorait** **150ünk vásárolja** **3 előnye van**

1. Minőségben elsőrendűt kap!
2. Otthona izléses lesz!
3. Kézpénzért nagyon olcsón és hiteleg is kedvező feltételek mellett vásárolhat!

Szekey és Réti butorgyár R. T.
Târgu-Mures, Bucuresti, Brasov.

„SIGI” Prezervatív megbízható, kapható gyógyszerárban és drogueriában.

Arany értéknél több a bizalom! Festés, tisztításban CZINK cég fogalom

Bucuresti-...
cai per proli...
lik vissza, Fe...
től elfehérede...
folyosóján. A...
híreket jelze...
máscsozásra...
tetlen hírek a...
lötték a kato...
tüzet adott...
Számok. És u...
meghalt. Hot...
nyé furta ke...
prefektus a...
bezuzták, a G...
a cséselék.

A vád alap...
mas doszár...
foglat magát...
főképpen vilá...
februári sztrá...
ka Moszkváb...

Július 17. I...
rest ka'onaj...
Malmaison ka...
ta előtt nagy...
Nyomasztó ju...
örök, rendőrk...
hadbírósi tít...
Csak a beí...
lábon levő vá...
és a speciális...
újságírókat en...
tásnál. A ho...
ismerősök és k...
oszlík s a Ma...
ren csak néh...
katonaj szekér...
Csendőrkord...
tás után jut...
téig. A mered...
között ridgef...
sokát megtölti...
nak) s az őri...
mege (85 van...
moraj. Egyen...
tiszték, az ujs...

Alacsony, m...
méter széles t...
nyári egyen...
Öven vannak...
desen kívül 2...
hadbírósgtól...
nyen Hotinean...
jovialis alakja...
páholya. Ők it...
Egy szép nőri...
elnök barátság...
bályalan visel...
talmas fafeszű...
corpus deliktik...
előtt alacsony...
Bardescu őrna...
után egy szóno...
néhány lépésny...
elhelyezett hos...
ette Gheorgh...
St. Ntulescu...
kor ő is hadbí...
miatt elhagy...
ügyvéd, a fiata...
pártiak egyik...
djalekájára...
sege lesz a vé...
táblabíró, higg...
Const, akit a...
gyalások idejé...
cananak volt v...
védí, Shreitma...
és a többiek. A...
Bozga kapitán...
páholya mellet...
Cristescu szoci...
piros nyakkend...
védőnek a had...
ügyvéd...

Az elnök fe...
sorát. Az ajtó...
ragyogó egyen...
utolsó inspekció...
85 vádlott v...
szabadlábon, 4...
volt.
Sápadt, fiata...
ban és lassan...
tartanak a tere...
vádlottak padj...

A grivical nagy pör a bukaresti hadbírótság előtt

A védelem és a vád első nagy családja a tárgyalás elhalasztásáért

Bucuresti-Bukarest, július 19. A grivical per prológusa a téli hónapokig nyulik vissza. Február 16-án este a döbbenet-
től elfehéredett arcok a parlament népes folyosóján. A telefonok berregése vész-
híreket jelzett. A miniszterek zárt tanácskozásra vonultak vissza. Ellenőrizhetetlen hírek arról, hogy a munkások belelőttek a katonaságba, a katonaság sor-
tűzet adott a munkásságra. Halottak. Számok. És újra vész hírek. Egy rendőr meghalt. Hotineanu ezredesnek a köpenyén furta keresztül a golyó. Marinescu prefektus autójának ablakait kövekkel bezúzták, a Grivicán rombol és fosztogat a cséselék.

Szírénák bugtak hosszan, félelmetesen egész éjszaka. Aztán jött az ostromállapot, stratáriális rendeletek. Munkások és kommunista gyanúsítottak százai kerültek a Malmaison kaszányába s azután Jilavába. Sokan eltűntek, megszöktek. Külföldön fantasztikus hírek keltek szárnyra. A kamarában izzó hangulat. Lupu tömegmészárlásról beszélt.

Azután a dolgok elcsendesedtek. A letartóztatott nagyrészt szabadlábra helyezték. Nemrég két egyént azon a címen tartóztattak le, hogy pénzt hoztak Moszkvából a grivical letartóztatottak védőinek honoráriumára.

állam magasabb érdekei és az uralkodó rendé, amelyet egyesek — és leszögezni kívánom, mert nem általánosítottam — fel akarnak borítani.

Az egyik védő rámutat arra, hogy egyes vádlottak ellen nincs is precizirozva a vád. Így például a vádiratban ilyen szakaszok is találhatóak:

— „Lebovits Strul, 25 éves Kisenevi, Duda Malamud, 22 éves, bukaresti” — de hogy mi ellenük a vád, azt nem tudjuk, a vádirat nem precizirozza, hogyan védjük tehát őket...

Bogza kapitány a hivatalból kirendelt védő a tárgyalás megtartását kéri, azoknak az ártatlanoknak a nevében, akikkel szemben igazságtalanság volna fogva tartásukat újból meghosszabbítani.

A hadbírótság úgy dönt, hogy a tárgyalást folytatják.

Legalább is egy hónapig tart a tárgyalás

A tárgyalás legalább egy hónapig fog tartani. A rekkenő nyár, nyomasztó melegében 108 ember sorsa felett döntenek. Valószínűleg többen súlyosan el lesznek ítélve, bár az ügyész sok jóakarattal tölti be a vád szerepét. De mint valami vörös rém lebeg a vádlottak felett a kommunizmus gyanúja és erre a rémre biztosan le fog sújtani a hadbírótság.

A védelem igyekezni fog eltüntetni ezt a vörös rémet, — ha lesznek is az eszmék fanatikus hívei, akik a mártíromságért büszkén hangoztatják majd a hadbírótság előtt is elveiket — és igyekeznek úgy beállítani a történeteket, mintha azok egy kollektív munkás elégedetlenség spon-tán kitörései lettek volna, tehát a nyomor. Ennek az álláspontnak a győzelme leegyszerűsítene a pör anyagát s a tömeges felmentések mellett, csak azokat ítélnék el, akikre rábizonyult, hogy kommunista összeesküvésben vettek részt.

Hátszegi Ernő

Hat doszár, hatezer oldal

A vád alaposan felkészült. A 6 hatalmas doszár, amelyek összesen 6000 oldalt foglal magába, arra a pontra igyekeznek főképpen világosságot deríteni, hogy a februári sztrájkokat és munkászavargásokat Moszkvából irányították, Berline-

resztül. Moszkva utasítása szerint, szisztematikus szervezték meg a romániai kommunista vezetők a munkáslázadásokat, amelyeknek segítségével arra számítottak, hogy felborítják a rendet és kezükbe ragadják a hatalmat.

Kezdődik a hadbírótsági tárgyalás

Július 17. Hétfő. Reggel 8 óra. Bukaresti katonai negyedében vagyunk. A Malmaison kaszánya hadbírótsági bejárata előtt nagy, fekete, szomorú tömeg. Nyomasztó júliusi nap. Sisakos csendőrök, rendőrök, rendőrtisztek és altisztek, hadbírótsági tiszték.

Csak a bejélezett tanukat, a szabadlábon levő vádlottakat, a védőügyvédeket és a speciális belépőjeggyel rendelkező újságírókat engedik át az első igazoltatásnál. A hozzátartozók, a rokonok, az ismerősök és kíváncsiak tömege lassan eloszlik s a Malmaison előtti hatalmas téren csak néha megy keresztül egy-egy katonai szekér.

Csendőrkordonon, többszörös igazoltatás után jutunk el a hadbírótság épületéig. A meredek lépcsőkön, nedves falak között rideg folyosóra érkezünk. A folyosókat megtölti a tanuk (négy százan vannak) s az őrizet alatt álló vádlottak tömege (85 van ilyen). Állandó monoton moraj. Egyenként érkeznek a hadbíró-tisztek, az újságírók...

A tárgyalóteremben

Alacsony, mintegy 25 méter hosszú, 10 méter széles terem. Az öt hadbíró fehér nyári egyenruhában, aranyvállszíjjal. Ősen vannak. A szigorú arcu Filiti ezredesen kívül 2 őrnagy és 2 kapitány. A hadbírótságtól jobbra elhelyezett emelvényen Hotineanu alezredes királyi ügyész jóvialis alakja, szembe vele az újságírók páholya. Ők itt ma a legmondandóbbak. Egy szép nőriporter állandóan cseveg, az elnök barátságos elnézéssel veszi a szabályalan viselkedést. Az elnök előtt hatalmas fafeszület, hatalmas iratesomók corpus deliktik. A bírósági emelvény előtt alacsony asztalnál két jegyző ül. Bardescu őrnagy, az előadó a korlát, azután egy szónoki asztal a védők számára, néhány lépésnyi üres hely s a keresztbe elhelyezett hosszú asztalnál 30 védő, Lisette Gheorghiu és Lerner kisasszonyok, St. Nitulescu, fűrgé, agresszív, valamikor ő is hadbíró volt, de baloldali elvei miatt elhagyta a hadbírótságot, Stanciu ügyvéd, a fiatal regáti nemzeti parasztpártiak egyik tehetséges vezetője, kitűnő djalekikájára való tekintettel egyik erősége lesz a védelemnek, Conduratu, volt táblabíró, higgadt, idősebb jogász, Nicol-Const, akit a kolozsvári hadbírótsági tárgyalások idejéből ismerünk, ahol Patrascanunak volt védőtársa, most Patrascanun védő, Shreitmenn, Schreier, P. Grozdea és a többiek. A hivatalból kirendelt védő, Bogza kapitány, külön ül, az újságírók páholya mellett. A védőnek felírakozott Cristescu szocialista vezért, aki furcsa piros nyakkendőjéről híres, nem tudta be védőnek a hadbírótsági tanács, mert nem ügyvéd...

A vádlottak

Az elnök felolvassa a vádlottak névsorát. Az ajtónál Vasiliu rendőrbiztos ragyogó egyenruhájában végzi a belépők utolsó inspekciónját...

85 vádlott van jelen, akik közül 44 szabadlábon, 41 pedig letartóztatásban volt.

Sápadt, fiatal arcok tűnnek fel az ajtóban és lassan, alig vonszolva magukat tartanak a terem hátsó részén elkerített vádlottak padjai felé. Fáradt, szenvedő

alakok. A legtöbben 20—25 évesek, néhány leány, egy pár idősebb férfi, közöttük egy szakállas, Koch Hans nevű szobrász, aki napok óta óhség-szárjában van, két társa között, támolyog be a terembe. A vádlottak zöme CFR munkás, sok munkanélküli, van közöttük uccai árus, cipész, kereskedelmi alkalmazott, pincér, lakatos, hordár. Az egyik vádlott az elnök kérdésre nyugodtan válaszolja:

— Földműves.
— De hát nincs földművesnek öltöve.
— Mert az elvársáimtól kaptam ruhát. Van egy manikűrös kisasszony.

Patrascanu nincs jelen, valószínűleg elhagyta az országot.

Van egy Eskenazi nevű, talán 21 éves fiatalember. Minden kommunista perben benne van. Ha bűnös, ha nem bűnös, őt letartóztatják. Egész ifju korát börtönbe tölti el. Ugyanez a sorsa egy Wurmbrandt nevű ugyancsak egészen ifju kommunistának.

Rosenberg Sándor és Rosenberg Albert, két szilágysági fiu, megtörtén, idegenül ül a vádlottak tömegében.

Hosszu időt vesz ezután igénybe a vádlottak felolvasása.

A jegyző felolvassa a tanuk névsorát, 405 tanu közül a védelemé 146, a vád é 29. A védelemé közül 146, a vád tanui közül 11 nincs jelen. Elrendelik karhatalommal való elővezetésüket. Érdekes, hogy tanuként be vannak idézve Mirto Ioanitescu, Calinescu miniszterek, Lupu, Iunian, Ma-noilescu volt miniszterek, Dem. Dobrescu Marinescu prefektus, Ghelenter és Moskovici szocialista vezérek.

A védelem a per elhalasztását kéri, mert alig 3 nappal ezelőtt bocsátották rendelkezésükre a védőknek a hatezer oldalas doszárt, amelyet fizikailag sem állott módjukban olyan mértékben áttanulmányozni, hogy nyugodt lelkiismerettel elláthassák a védelmet.

Az első összeesküvés a vád és védelem között

Hotineanu ezredes, aki barátságos mosollyal arcán hallgatja a kellemes és bájos arcu Lisette Gheorghiu beszédét, elkomorodik amikor a többi védők érvei egyre jobban veszélyeztetik a vád pozícióját. Szót kér és sok teketóriázás nélkül kiáltja:

— Azért kéri az elhalasztást talán, mert nem érkezett még meg Moszkvából a pénz? Tudjuk, hogy minden Moszkva utasításai szerint csinálnak és most magatartásukkal alkalmat adtak arra, hogy ezt a tényt leleplezzem.

A védők kitűnnek padjaikból. Magukból kikelve tiltakoznak. A láрма tetőfok-ra hág.

Pomponiu ezredes, királyi ügyész tanácsokat sug Hotineanunak, mire ez követeli, hogy a védők foglalják el helyeiket. Az elnök cseppet s végre nehezen helyre áll a nyugalom.

Hotineanu nyugodtan folytatja:

— Nézzék uraim, engem majdnem leterített egy golyó, amelyet valószínűleg egyike a vádlottak küldött felém és én mégis elejtettem a vádat negyvennel szemben, mert az a meggyőződésem, hogy csak a körülmények folytán sodródtak bele ebbe az ügybe. Ime bizonyítéka annak, hogy nem a bosszu gondolata vezérel ezen a helyen, hanem egységyedül az

csak az egészséges haj szép!

De ha azt akarja, hogy haja egészséges maradjon, ápolnia kell. A korpaképződés annak a jele, hogy a haj nem egészséges, hogy hajhullás fenyegeti. Tehát mielőtt ez jelentkezik, szükséges, hogy a haj ápolására alkalmas szerhez nyuljon. Ez a szer a klinikailag kipróbált, bevált és sok szak-
tekintély által ajánlott

PIXAVON és Pixavon-Shampoo

Ha állandóan ápoljuk a haját PIXAVON-nal és PIXAVON-SHAMPOON-nal, megszűnik a hajhullás és a korpaképződés; a fejbőr megerősödik, a haj visszanyeri természetes fényét és könnyen fésülhető. Ismét szép lesz a haja, mert az egészséges haj szép haj.

Egy elüldözött zsidó egyetemi tanár és felesége öngyilkos lett

Párizs, július 19. Egy kis szálló szegényes szobájában hétfőn este öngyilkosságot követett el Freymuth Arnold charlottenburgi egyetemi tanár és felesége, Schilling Erzsébet. Mérget vettek be és kinyitották a gázesapot.

Mire észrevették őket, már meghaltak. Az asztalon a rendőri vizsgálóbi-

zottság néhány bucsusort talált. Azt írta a német professzor, hogy hatvan éves korára üldöztek el hazájából, már öreg ahhoz, hogy új életet kezdjen, tehát inkább a halálba megy. A bucsulevelet az asszony is aláírta. A szerencsétlen végű házaspár öt nappal ezelőtt szállott meg a kis szállóban.

Budapestben elfogták a kivégzett Sallai utódját

Moszkvából küldték Rosinger Andort Budapestre

Budapest, július 19. A főkapitányság politikai osztálya ismét leleplezett egy nagy kommunista összeesküvést. Hete-ken át tartó figyelés után megállapították, hogy Budapestben tartózkodik a múlt év nyarán statáriálisan kivégzett Sallai utódja, Rosinger Andor, akit közvetlenül Moszkvából küldtek, hogy Magyarországon kommunista propagandát folytasson.

A tasnádfői születésű 35 éves férfi, aki géptechnikus és újságíró volt Szovjetországban, Budapestben rövid időt tartózkodása alatt öt helyen lakott és mindenütt más álnevet használt. Legutóbbi lakása a Szinyey Merse uca 21. számú házban volt, július 15-án itt fogták el a politikai osztály detektívjei. Gábor és Úveges álneven szerepelt a leggyakrabban. Ittartózkodásának két fő célja volt: egyrészt a magyarországi kommunista pártot akarta reorganizálni, másrészt elő akarta készíteni a szokásos augusztus elsejei kommunista tüntetést.

Alig hogy Budapestre érkezett, a Moszkvából magával hozott információk alapján összeköttetésbe lépett azokkal, akik nyilvántartott kommunis-tákként szerepelnek Moszkvában. Így

összeköttetésbe került a 30 esztendő-s Frisch István magántisztviselővel, a-
nek a Korall ucca 33. számú házban lévő lakásán gyakran tartottak megbeszélést.

Frisch István már szerepelt más kommunista összeesküvésekben is. Legutóbb jogerősen három és félvévi fegyházra ítélték kommunista üzelmek miatt s ez év február 6-án szabadult ki a váci fegyházból. Felesége is ismert kommunistanó, Frischné Glasner Sarolta kommunista büncselekményekért már egyévi börtönre volt ítélve. Rajtuk kívül kapcsolatot teremtett Rosinger Andor László-Lusztig Géza 40 éves gépészernővel is.

Mindannyiukat előállították a főkapitányságra, ahol letartóztatták őket. László-Lusztignét elbocsátották, de el-lene is folyik az eljárás.

A főkapitányság detektívjei házkutatásokat is tartottak. A házkutatások során a magyarországi kommunisták teljes archívuma előkerült. Frischék-nél megtalálták ezenkívül a honvédség tagjaihoz írott bolsevikli röpirat szövegét is. Ezt nyilvánvalóan ki akarták nyomtatni, de már nem volt idejük, mert a rendőrség rajtuk ütött.

A legújabb londoni divat: a tetoválás

Szerelmi jelek a felső lábszárakon, VII. Edward egy kopasz fejen, villamos rózsapír az arcon

London, július 19. London legújabb divatörülete: a tetoválás! Az angol főváros legelőkelőbb hölgyei a modern technika minden vívmányával felszerelt elektromos tetováló-művészt, a „tattooist”-ot keresik fel és eltekintve attól, hogy virágokat, keeses madarakat és egyéb rajzocskákat iktatnak, szurkálnak bele bőrükbe hogy „fashionable”-k legyenek, ha felveszik pehelykönnyű fürdőtrikójukat — még napi szépségápolásukat is tetoválás útján végeztetik el.

A mester laboratóriumában London első tetováló művésze Mr. G. Burchett, Sikerült „behatolnom” feltételesen laboratóriumába. Rendkívül érdekes mindaz, amit ez a hatvan év körüli és harminc év óta praktizáló tetoválóművész elmond:

— A tetoválás a legősibb művészetek egyike. Technikai részének tudását az egzotikus országokból, Ázsiából, Afrikából hoztuk ide, de naggyá, igazi modern művészetté sőt tudománnyá, mi magunk fejlesztettük itt, Európában.

— Én magam harminc év óta tetoválók és ezalatt soha olyan fellendülést, akkora érdeklődést e művészet iránt nem tapasztaltam, mint éppen ma. Amit napjainkban tapasztalok, még az én határtalan praxiszomban is teljesen új és minden eddigi mértéket felülmúl.

Néhány évvel ezelőtt egy kopasz londoni ur fejetetejére rátetováltam VII. Edward király tökéletes képmását — megközelítően eredeti színekben. Ennek a képnek még ma is csodájára járnak a világ minden táján, mert ez az angol ur — akinek a nevét nem említem meg — megfordul mindenfelé. Tengerészember és rengeteget utazik...

Szerelmi jelek hosszú sorozatát is megörökítettem a legkülönbözőbb csunya és szép testeken. Szerelmes fiatal emberek, szerelmes hölgyek testén ott vannak az én örök jeleim, mint az ott nem muló szerelem virágai, pedig — hol vannak már azok a szerelmek!... Am nehogy azt higgye valaki, hogy ezek mind egyszerű emberek voltak. Igen sok, egészen előkelő hölgy keresett és keres fel ma is, sokszor egészen fantasztikus jelek, rajzok és titkos színek betetoválásának kérésével. És én minden esetben készséggel teszek eleget a kérésnek...

A kozmetika új csodái

— Ami a falon van — és itt szerényen a falra mutatott a művész — az mind rákerült már emberek bőrére, sőt, egy részük már — le is került onnan. Hogy én ilyen biztosan el tudom távolítani az „örök időkre szóló tetoválást” a bőrrel, az az én egyéni titkom, amit senkinek tud kivélem, a világon. Saját vegyszereimmel dolgozom és az elektromos eljárás, amely fájdalommentessé teszi a tetoválást a bőrön, teljes egészében az én szabadalmam, tökéletesen fejlesztett patenitem.

— Rengeteg embert tanítottam már meg arra, hogy hogyan kell tetoválni. Hogyan lehet azonban gyakorlati anyagot, főképpen: gyakorlati területet találni arra, hogy az ember tanítványai praktikusan is megtanulhassák a tetoválást. Csak egy módon — az emberi testen. Mivel senki nem volt hajlandó „kísérleti médiumul” szegődni ehhez a tanuláshoz, a saját testemet áldoztam fel és ajánlottam fel erre a célra. Ez az oka annak, hogy az én testem ma, teljes egészében fekete, a beleyuggatott rengeteg tetoválástól és én még azt a fáradságot sem veszem magamnak, hogy eltávolítsam őket a bőrömről...

És a mester valóban megmutatta a két karját, amely valóságosan fekete volt a rengeteg indigótól, amely az évek hosszú folyamán, tanítás közben, beleszivódott bőrébe.

— De a tetoválás nemcsak ilyen célokra használatos, de a legmodernebb szépségápolás szinte egyetlen eszközévé vált. Klienseim között ma egészen előkelő hölgyek találhatók, akik inkognitóban jönnek ide, vagy meghívják saját lakásukba esetleg valamelyik westendi szépségápoló intézetbe és ott végzem el munkámat...

— Én ma már hibátlanul távolítom el az eredeti szemöldököt és tetoválók helyette újat, olvánt, amely teljesen hajszerűnek látszik és mégsem az, viszont sokkal tökéletesebb ivü, mint a kiirtott vagy kiborított szemöldök. A példát, ezt a rendkívül finom szörképződ-

ményt is alakítani tudom és elektromos tümmel teljes biztonsággal szántok a finom bőrfelületen, mindaddig, amíg ideális szemhéj és pilla nem diszlik klienseim szemgolyója fölött.

— Legnagyobb sikereim az ajkigazítás-sal, ajkpirosítással és arcpirosítással van. Mindkettőt tetoválás útján végzem el és mindkettőt tökéletesen teszem. Az én tetovált ajkaim olyan szépek, mint-

ha eredetiek lennének. Megtaláltam az átlag tökéletes ajakszínűt, megalkottam a tökéletes ajakív rajzát és próbálgatás után megállapítottam, hogy tümmel mekkora mélységre kell lehetolnom az emberi bőrből, hogy ezt a varázslatosan szép, szinte költőien elgondolt, piros ajkívet örökéletűvé tegyem a divathölgyek fogsora felett. Az arc közepére pedig végtelenül finom pontozás után lehellem rá a természetes rózsapírt.

Burchett mester ezután a gyakorlatban is bemutatta egyik hölgyeciense arcán és — combján az elektromos tetoválás művészetét és a szépségápolásnak azt a leg-súlyosabb fajtaját, amely Londonban egyre nagyobb tért hódít a divathölgyek körében...

Ime, egy vékony tü, amely világkarriert csinált a női szépség — vagy csunyaság? — segítségével! F. L.

KÖZGAZDASÁG

Nagy mennyiségű buza és árpa exportra kapott Románia Németországból ajánlatot

Berlin, július 19. Német konzorcium részéről nagyobb mennyiségű buza és árpa átvételére tettek ajánlatot román exportöröknek. Azt ajánlják, hogy szabadítottassanak fel a letiltott lejkövetel.

sekből megfelelő összegeket s ez esetben 10 százalékkal magasabb árat számolnak el a terményekért, mint a piacon ár.

A dunai államok a jövő évben már nem 20, hanem 50 millió métermázsza buza kivitel kapnak

Végleg berekesztik a londoni világgazdasági konferenciát

London, július 19. A Daily News Chronicle szerint a világgazdasági konferenciát november közepére ismét Londonba fogják összehívni. Addig tárgyalásokat fognak folytatni abban az irányban, hogy az új ülésszak eredményeket mutathasson fel.

A világgazdasági konferencia gazdasági főbizottsága pénteken plenáris ülést tart. Kedden az elnökség ül össze tanácskozással és a záróülés előkészítésére. A konferencia plenáris záróülését csütörtökön tartják s ez igénybe

fogja venni az egész napot, mert a fődelegátusok is fel fognak szólalni a két főbizottsági elnökön, a holland Collignon és az amerikai Coxon, valamint Maedonaldon kívül.

Ugy hírlik, hogy a nagy gabonatermelő államok 1934-re a dunai államoknak hajlandók 54 millió bushel, vagyis huszmillió métermázsza kiviteli kontingenst biztosítani, hogy készleteiket értékesíthessék. Ez az engedély csak egy évre szól, a következő évben már 50 millió az exportálható mennyiség.

Foglalkoztassák a hazai ipart

Timisoara-Temesvár, július 19. (Az Uj Kelet tud.) A temesvári munkakamara igen érdekes memorandumot dolgozott ki a romániai ipari válság okairól és mai helyzetének képéről. A memorandum Stanesco mérnök előadása alapján készült. Stanesco mérnök mindenekelőtt azt igazolja, hogy az utolsó öt esztendőben a hazai iparban foglalkoztatott munkások száma 30 százalékkal esett. Ezzel szemben tudni kell, hogy még 1931-ben 25 milliárd 634 millió lejből 12 milliárd 549 millió lejt az ipar adott a kincstárnak adók és illetékek címen, ugyancsak a mezőgazdaság mindössze hárommilliárdal járult hozzá a költségvetéshez. Ez a két adat elég világosan bizonyítja, hogy a román kormányok mennyire végzetes politikát üznek akkor, amikor kizárólag a mezőgazdaságnak adnak kedvezményeket és az ipart másodrendű tényezőnek tekintik.

Ennél még tovább is mennek a kormányok. Külföldről szereznek be árut és ipari cikkeket. Kimutatja az előadó, hogy az országban elkészíthetők ugyanazok a lokomotívok és vashidak ugyanolyan kivitelben és minőségben, mint amelyben a külföldi cégek szállítanak. Mindazonáltal 1929-ben az állam Németországból rendelt száz darab lokomotívot, közel 600 millió lejt értékben. Ugyanakkor, amikor a hazai ágyúöntődékek nem kapnak munkát, külföldről 9 milliárd és 37 millió lejt rendelés történt. A bukaresti mezőgazdasági kísérleti állomás megállapította, hogy a hazai ekék olyan jók, mint a külföldiek és akkor egy hazai gyár hatalmas termelésből 4000 darabot tudott elhelyezni, de ugyanakkor külföldről 25 ezer darab ekét importáltak.

Az előadó szerint egyedül a bánási

ipar el tudja látni az egész ország szükségletét és még hozzá versenyképes áruban.

A helyzet az, hogy a vas-és fémiparban a termelés eladási árának több mint egyharmada viszakérül az államhoz adók, illetékek és vasúti szállítások díja címen. A Bánásban 1927-ben voltak a legjobb gazdasági viszonyok, amikor 431 gyár dolgozott és 7 milliárd 893 millió lejt értékű árut termelt. 1931-ben a gyárak száma 360-ra apadt le és a termelt érték 3 milliárd 819 millió volt. Míg 1927-ben 26.000 munkást foglalkoztatnak, 1931-ben csak 16.000 ezer volt a foglalkoztatott munkások száma.

Ennek a hatalmas esésnek az oka semmi más, mint az, hogy a hazai ipar az állam nem foglalkoztatja, ellenben külföldre tesz megrendelést.

A munkakamara elfogadta azt a javaslatot, hogy az előadást memorandum formában az illetékes minisztériumok elé terjesszék.

Kompenzáció és export. Belgrádból jelentik: Jugoszláviából 425 ezer kilogram paradicsomot kedvező vámtelek mellett lehet Ausztriába szállítani. A prágai kormány engedélyezte ezer vagon dunai országokbeli tengerinek kliringfizetés ellenében történő behozatalát.

Daligat

A kolozsvári orth. jzr. hitközség ének karába jóhangu szólista gyerekek felvételnek, valamint egy basszista és egy tenorista kerestetik, kik már működtek kórusban. Jelentkezni aug. Lig Weisz Izidor főkantornál Cluj. Timár uca 3.

FÓRUM

Mégegyszer a primária titkár-ügy

Lapunk szombati számában megjelent panaszos levéllel kapcsolatban, mely a Primária titkárának egy-egy-bajos dolgot elintézni óhajtó polgárral szemben tanúsított magatartását kifogásolta, megjelent szerkesztőségünkben a levél aláírója s a következők közlésére kért fel bennünket:

A kérdéses levélben foglaltak nem fedik az ő intencióit s a tényállást sem adják vissza a maga teljes igazságában, mert jobban utána gondolva a történetnek, kénytelen megállapítani, hogy a titkár azon közlése, hogy a polgármester ilyen ügyekben nem fogad, mert az illető reszortfőnöknek megfelelő utasításokat adott, teljesen európai modorban történt s csupán hirtelen elragadtatásából s nem gondolva meg alaposan történeteket, került sor a levél megírására, azonban a levélnek előre nem ismert hangjával semmi esetre sem azonosítaná magát, még ha a benne foglaltak teljesen fednék is a tényállást. Ezek folytán mélyen sajnálja, hogy a titkár urat igaztalan támadás érte s kötelességének tartja erről a nyilvánosság előtt is tanúságot tenni.

Fenti helyreigazításnak annál is szívesebben adunk teret, mert előtünk is érthetetlennek tűnt fel, hogy a polgármesteri titkár, kit kifogástalan hivatalnoknak ismertünk meg hosszú pályafutása alatt, tőle ennyire távolálló magatartásra ragadtatta volna el magát s reméljük, fentiekkel számára a legteljesebb elégtételt szolgáltatottuk.

AZ „ORLOV”

aranyért, ékszerért a legmagasabb árat fizeti. Főpostával szemben.

EGYESÜLETI ÉLET

Szerdán, e hó 26-án rendkívüli gyűlést tart az országos ort. zsidó képviselőség. Mint értesülünk, az ortodox központi iroda vezetője július 26-án szerdára a felekezet országos képviselőségét rendkívüli ülésre hívta össze Kolozsvárra. A gyűlés tárgya a szatmári és nagyváradi közismert ügyekben való határozathozatal lesz. A fenti tárgyakból megállapítható az is, hogy kik óhajtották a gyűlés sűrűs egybeállítását, annyira sűrűs, hogy azon Wézel Albert központi irodai elnök nem is vehet részt, mert külföldön tartózkodik, hanem Löwy Mór elnökhelyettes fogja az ülést levezetni. Más kérdés az, hogy vajon a gyűlés eredményesen fog-e végződni, eredmény alatt természetesen azt érve, hogy ennek a két nagy hitközségnek a fenyegető kettészakadását meg fogja-e tudni akadályozni. Az Uj Kelet, mely állandóan a pártok és személyi érdekek fölött állva, kizárólag az össz-zsidóság érdekeit tartja szem előtt, ezáltal sem óhajt még pártatlanságából kilépve bírálatot mondani az egymással szembenálló pártok fölött, de annak a reményének ad kifejezést, hogy az ultima ratiót, a kettészakadást egyik párt sem akarja, nem akarhatja és a pártvezérek vissza fognak retenni, attól a nagy felelősségtől, amit reájuk a merev ragaszkodás álláspontjukhoz jelentene. Bizonyára tisztában vannak azzal, hogy Erdély két vezérhitközségének a kettészakadása, a melyet semmiféle különösebb vallási ok nem indokol, végzetes precedenst alkot a kisebb, a fiatalabb tradíciókkal bíró erdélyi hitközségek egész sorára és amelyet szántalan zsidó családok egzisztenciát fenyeget romlással, de a hitközségeket és intézményeiket is az anyagi pusztulásba kerget. Hinni akarjuk, hogy erre nem kerülhet a sor és a Tisobevon gyűlésnek kezdetén megtartandó gyűlés nem lesz az erdélyi ortodox zsidóságra egy újabb gyűlést. Ma nem azokat az idők élnek, hogy a zsidóság egymással verekedhessen életre halálra, bizzuk ezt másokra, akik ezt jobban értik.

Többet nem eljuttunk. Őr tavaly meztisztviselője foglalkozott, élt. Most a szorítása me mat, a szép s még nőtt volt érdeklődéssel sői lefekvésé földből pár t nált, amiből a munkásai. látszatra az szeret élni, színben, amit nap és a levél kár végez. M

Mert ők is indifferensek szemben, el Ott ugyan a gazdasági emberöltöt t élete legjobb, ha egy e akkor két-ha vállalkozhat legyen más.

A gyermek ráélt. Egy t és egy nyolc lönös zsidó iskolába. De zsolnak az u vannak. Kar chalu telep. egykori assz Kevesebbe a chaszid fi ért semmive

Könnyen nevelhet! A legjobb vicclap az

Ojság

ezentul változatlan terjedelemben csak

5-lel

Közö

Tegnap est győződni arról mennyire egy népek két e teljesen elhaj

Az egyik r nek egyik fia okos reprezen A fiut köny Jegyzeteket k ide, földmunk kál: anyagi persze, de fr zásai, mint ideálok fűten Iyen okos do ejtést fogadta Aztán a konz fogásairól be dik minden felé.

Bejutunk a A rét an pompájában tam, hogy a eszembe a ne ről fog beszé gésekben. B chaszidizmus közelebb álló baal sémi re sített, boldog

Aztán átér uton jártunk — Erec Jisz tel-avivi hébe szeri kiadást mondja. Látt fiunk nem jutásra van eniber ott va mondás), h

— Mondja hogy a palesz alig választj nistáktól. De nek. Mi a ha "llanaitig járasu fu.

— A vallás — Es a l y:n eszköze Megint gor — Rendezt zsidó problé problémákról

Többet nem eljuttunk. Őr tavaly meztisztviselője foglalkozott, élt. Most a szorítása me mat, a szép s még nőtt volt érdeklődéssel sői lefekvésé földből pár t nált, amiből a munkásai. látszatra az szeret élni, színben, amit nap és a levél kár végez. M

Mert ők is indifferensek szemben, el Ott ugyan a gazdasági emberöltöt t élete legjobb, ha egy e akkor két-ha vállalkozhat legyen más.

A gyermek ráélt. Egy t és egy nyolc lönös zsidó iskolába. De zsolnak az u vannak. Kar chalu telep. egykori assz Kevesebbe a chaszid fi ért semmive

Azt mond Palesztinába platformra ban tagadás meg lesz. A var Cion.

HIDETÉS A HIRI

Közös platform

Tegnap este jó alkalmam akadt meggyőződni arról, hogy „Cion szeretetében” mennyire egy platformra jutott a zsidó népek két egymástól világfelfogásban teljesen elhajlott rétege.

Az egyik réteg a chaszidikus. Amelynek egyik fiatal, szimpatikus, képzett és okos reprezentánsával ismerkedtem meg.

A fiut könyvvél az országúton találtam. Jegyzeteket készítet. Felsővisóról került ide, földmunkát végez. Tanul és produkál: anyagiakat és szellemi. Komoly persze, de friss üteműek a megnyilatkozásai, mint minden fiatalemberé, akit ideálók fűtenek. Arról beszél eleinte, milyen okos dolog, hogy a palesztinai kiépítést fogadta el a chaszidikus réteg is. Aztán a konzervatív zsidóság ujszerű felfogásairól beszél, mennyire koncentráldik minden az ereciszráéli problémák felé.

Bejutunk a rétre. A rét a nyári meleg óta csodálatos pompájában áll. Természetesnek találtam, hogy a fiatalember — most jut eszembe a neve: Farkas — a Természet-ről fog beszélni, persze jámbor összefüggésekben. Beszél a régi és mostani chaszidizmusról. Hogy a régi mennyivel közelebb állott a Természethez, az egész baal sémi rendszer alapjában leegyszerűsített, boldog panteizmus.

Aztán áttér — de akkor már az országúton jártunk autó- és kocsizaj közepette — Erec Jiszráél technikai fejlődésére. A tel-avivi héber lapok egyike már napi kétszeri kiadásban jelenik meg rotációson, mondja. Láttam, minden idege a chaszid fiúnak nemcsak a Palesztinába való eljutására van beállítva, ő már ott él („Az ember ott van, ahova gondol”. Baal Sem mondás), hanem az ország fejlődésére.

— Mondja — kértem —, ugy látom, hogy a palesztinai ujjáépítés tekintetében alig választja el magukat valami a cionistáktól. De azért mégis harcról beszélnek. Mi a harc lényege?

— Először is a gyors észjárású fiú.

— A vallási élet, semmi egyéb.

— És a „vallásháborút” hogyan, milyen eszközökkel vívják?

— Megint gondolkozott.

— Rendezünk törvényszékeket az összes zsidó problémákról és általában a világ problémákról.

Többet nem beszélhettünk, mert közben eljutottunk Ötvösök tanyájára. Ötvös Béla ur tavaly még egy kolozsvári bank főosztályvezetője volt, számmal, levelezéssel foglalkozott, egészen modern városi életet élt. Most csizmában jött elénk, a keze szorítása megropogtatta gyöngye csontjait, a szép szál negyvenes ember mintha megérett volna. Egy év alatt könyvekből, érdeklődéssel, hajnali felfelékeléssel és késői lefekvésekkel pár holdnyi takarmány-földből pár tehénnel olyan gazdagságot csinált, amiből megél a familia és keresnek a munkásai. A felesége, szép uriaszony, látszatra az a fajta, aki csak a városban szeret élni, lebarnuva, abban a pompás szinben, amit a legnagyobb kozmetikus, a nap és a levegő tud adni, paraszti munkát végez. Mint ő mondja: hachsárzik.

Mert ők is — a másik véglét —, akik indifferensek voltak zsidó problémákkal szemben, el akarnak jutni Palesztinába. Ott ugyan mások a talajviszonyok, más a gazdálkodási mód, de aki majdnem egy emberöltőt töltött el a városban — és élete legjobb felét az íróasztal mellett —, ha egy év leforgása alatt gazda lett, akkor két-három éves gazdálkodás után vállalkozhatik arra, hogy megint gazda legyen más talajon.

A gyermekei akarják nagyon Erec Jiszráél. Egy tizenkétéves fiucska, vasgyuró és egy nyolc esztendő. Nem kaptak különös zsidó nevelést, nem is járnak zsidó iskolába. De minden palesztinai hírt habzóznak az újságból, a fantáziájukban ott vannak, Karmel és Saron völgye, erdélyi chaluctelep, Émek otthonos kifejezések az egykori asszimiláns családban.

Kevesebbet tudnak az országról, mint a chaszid fiú, de lelkesedésük az országért semmivel sem kisebb.

Azt mondják, a föld minden részéből Palesztinába igyekvő embereket egy platformra hozni nehéz lesz. Ami azonban tagadásra készlet. Az egység könyven meg lesz. Ami megcsinálja? Neve: Ahar va Cion. (sz. i.)

HIDETÉS AZ ÜZLET LELKE:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

A Vasgárdát finanszírozták a szeben-megyei pénzhamisítók

A szebeni vasgárdista vezetőnél tartott házkutatás meglepő eredményel

Bucuresti. Bukarest, július 19. (Az Uj Kelet tud.) A szebenmegyei Rasinari községben néhány nappal ezelőtt pénzverdét fedeztek fel, ahol nagystílben hamisították a 10, 20 és 100 lejes pénzdarabokat. A rendőrség nagy apparátussal indította be a nyomozást. Az ügyvel kapcsolatosan tegnap házkutatást tartottak Bicheanu szebeni ügyvédnél, a vasgárda nagyszebeni szervezetének vezetőjénél. A házkutatás során számos manifesztumot koboztak el, valamint leveleket, amelyek közül egyikben Bana megyei szervezeti vezetőtől pénzt kérnek autóköltségre és propaganda célokra. Bana éppen a ház-

kutatás ideje alatt érkezett meg Bicheanuhoz, mire letartóztatták.

A hamisító banda fejénél, egy Kopper nevű száznál, valamint ennek Morariu Anna nevű barátnőjénél leveleket találtak, amelyekből kiderül, hogy összeköttetésben álltak a vasgárdával. Mindkettőjüket letartóztatták. Ugyancsak letartóztatásba helyezték Munteanu tanítót, akinek szintén voltak kapcsolatai a vasgárdával. E pillanatban a hatóságok Jacob Sas épületfa-gyárosnak a hamisításban való részvételét igyekeznek kivizsgálni. A letartóztatottak közül hatot beszállítottak a brassói ügyészséghez.

Londonban a dollár szilárdulását várják

London, július 19. Abból a tényből, hogy Amerikában az államkincstár támogatásával a mostani árfolyamon igyekeznek tartani a dollárt, angliai pénzügyi körökben arra következtetnek, hogy az amerikai valuta meg is fog szilárdulni ezen a mintegy 30 százalékkal alacsonyabbra értékelt árfolyamon. Washingtoni jelentések szerint az 1926. évi árszínvonal, amelyet Roosevelt elnök el akart érni, most már elérhető.

nek látszik s így nagyon valószínű, hogy a dollár árfolyama nem fog tovább esni.

A tőzsdén a gummirezervények emelkedtek arra a hírre, hogy a gummi megdrágulása várható. A tőzsdéi spekuláció és a gyárak jelentékeny mennyiségű részvényt vásároltak össze, úgy, hogy a végén a keresletet ki sem lehetett elégíteni. A gummikárak most meghaladják fontonként a 4 pennyt.

Tragikomédia a százhuszmillió dolláros örökség körül

Már szülővárosának is kölcsönt akart adni, mikor kiderült, hogy nem ő az örökös

Budapest, július 19. Bohózatba illő események történtek Nagykanizsán egy legendás, 120 millió dolláros amerikai örökség körül, amelyről az a hír járta, hogy ezt az óriási összeget Dene Béla nagykanizsai főkéntész felesége örökölte egy Amerikában elhunyt közeli rokonától.

A Dene család a hír megérkezése után táviratilag érdeklődött az amerikai hatóságoknál és onnan csakugyan az a válasz érkezett, hogy a 120 millió dollár az örökösök kivánsága szerint a legközelebbi hozzátartozóját illeti meg, ez a legközelebbi hozzátartozó pedig Dene Béláné.

A szerény fizetésű városi főkéntész családjának szerencséje egész Nagykanizsán általános örömet és fellélegést keltett. Denéék beszerezték a szükséges családi és egyéb okmányokat és benyújtották azokat Budapesten az amerikai konzulátusnak.

A főkéntészéknél a legutóbbi napokban egymást érték a látogatók, akik nemcsak gratulálni siettek a váratlan szerencséjéhez, hanem különböző üzleti ajánlatokkal is jöttek. Az óriási örökség híre eljutott Nagykanizsa város polgármesteréhez is.

A polgármesternek a mai viszonyok között érthető gondját okozza a város ötmillió Speyer-kölcsönének visszafizetése. A polgármester a hír hallatára, arra kérte Denét, hogy adjon ötmillió pengő olcsó kamatu kölcsönt a városnak.

Az UJ KELET olcsó könyvei

Smedley: Magányos asszony	147 Lei
Patenotre: Pénz	87 Lei
Juhász: Hősök, tudósok, emberek	147 Lei
Molnár Ferenc: Harmonia	54 Lei
Sigríd Undset: Koszoru	144 Lei
Schalom Asch: Moszkva	168 Lei
Schalom Asch: Pétervár	168 Lei
Marai: Csutora	117 Lei

Galsworthy: Vagyon urai	70 Lei
Galsworthy: Biró előtt	75 Lei
Babits Mihály: Gólyakaliva (kötve)	57 Lei
Karinthy: Hasmütét	72 Lei
Juhász: Japán	36 Lei
Juhász: Olaszország	36 Lei
Pap: Megszabadították a haláltól	87 Lei
Adanov: Thermidor 9.	90 Lei
Aldanov: Örszeesküvés	90 Lei
Aldanov: Ördög hídja	90 Lei
Paleologue: Három diplomata	54 Lei
Bedel: Jerome szerelme északon	20 Lei

Ime, asszonyom,

a legújabb párisi kreáció!

A FRANCINE PUDER a legkellemesebb illatú, Minőségéért LUBIN világhírű neve felel.

A FRANCINE PARFUM

a legritkább esszenciákból teljesen új összetételében meghódította a legnagyobb igényűeket is.

A FRANCINE KÖLNIVIZ különleges finom illata a tavaszi szellő üdőségével hat; a párisi nők kedvence.

eau de cologne
parfums
poudre
FRANCINE
Lubin PARIS

SPORT

Egygólos vereséget szenvedett az U a miskolci Attilától

Attila—U 1:0 — A mérkőzésen Stanojev dr. lábtörést szenvedett

Cluj-Kolozsvár, július 19. (Az Uj Kelet tud.) Mintegy ezeröttszáz főnyi közönség asszisztálása mellett játszottak le tegnap délután a miskolcikai első kolozsvári meccsüket a kolozsvári Universitárcsapat. A miskolcikai csapat játéka teljesen kiélezte a közönséget. Fair, stílusos futballt játszottak, míg az Universitárcsapat csapattá benyomását keltette. Surlasiu helyében Maier, majd Tabac játszott, azonban egyikük sem tudta feleltetni a kitűnő szélső hiányát. A győztes gólt a tízenyolcadik percben Zilahi lőtte. A gól után az U teljesen visszaesik és az Attila szebbnél-szebb lefutásokkal veszélyezteti az U kapuját. Egy ilyen lefutás eredménye lett az, hogy Zilahi tizmetéről hatalmas bombát küld kapura, azonban a biztosan góllba menő labdát Stanojev dr. lábba menti. A hatalmas lövésbe való beugrástól Stanojev dr. lába eltörtött. Beszállították a klinikára és helyébe Ghilezan dr. áll be. Mezőnyjáték, majd pár percnyi U fölény következik, azonban az eredményen nem tudnak változtatni. Jó bíró volt Seliceanu Grigore. Itt említjük meg, hogy a Románianak sikerült csütörtök délutánra egy meccs játszására megnyerni a miskolcikat.

MA ESTE 9 órai kezdettel tartja meg Popp Virgil heggedűművész hangversenyét a Salom Klubban.

— Makkos székrekedés, vastagbélkataris, gyomorhaj, puffadás, vértörődés, sárgaság, aranyeres eszmók, csipőfájás eseteiben a természetes „Ferenc József” keserűvíz, reggel és este egy-egy kis pohárral bevéve, rendkívül becses házi szer. Klinikai megfigyelések tanúsága szerint a Ferenc József víz még ingerlékeny belső betegknél is fájdalom nélkül hat.

A French-jelentés

I.

London, július 19. Lapunk tegnapi számában megírtuk, hogy az angol kormány meglepetésszerűen közzétette az anticionista szempontok szerint megírt French-jelentést. A zsidó országépítés szempontjából keserves emlékü marad Pasfield lordnak az első Macdonald-kormány gyarmattügyi miniszterének Palesztinával kapcsolatos tevékenysége. Ebből az időből maradt vissza a palesztinai mezőgazdaság fejlesztő hivatal is, amelynek igazgatója Louis French megbízást kapott arra, hogy tegyen jelentést az ország mezőgazdasági helyzetéről és javaslatokat a lakosság letelepítésére vonatkozóan.

Mai számunkban megkezdjük a közlést ennek a jelentésnek, amely váratlanul új robbanó anyagot dob a cionista világszervezet és az angol kormány már-már javuló viszonyába. Eredetileg arról volt szó, hogy az angol kormány két és félmillió fontos kölcsönt folyósít a palesztinai mezőgazdasági telepítés előmozdítására. French megbízatásának és jelentése közétételének ideje között azonban Anglia pénzügyi és gazdasági helyzete olymértékben rosszabbodott, hogy a két és félmillió fontos kölcsön folyósítása — mint a jelentés mondja — kétséssé vált. 1931 június 26-án kapta megbízatását French lord Pasfieldtől. Sir Philip Cunliffe-Lister, az új gyarmattügyi miniszter, a jelentéshez csatolt levélben közli, hogy két és félmillió lejes fontról nehezen lehet szó, de az angol kormány mindenesetre azon lesz, hogy a Jewish Agency és az arab exekutive véleményének meghallgatása után a pénzügyi lehetőségekhez mérten kisebb országfejlesztési tervet próbáljanak alkalmazni. A terv alkalmazásánál az a szempont fogja a kormányt vezetni, hogy elsősorban a földnélküli arabokat telepítsék le ismét, másodsorban pedig a zsidó kolonizációt támogassák.

Ez volna a French-jelentés általános bevezetése. A továbbiakban megállapítja French, hogy különböző intézkedéseket javasol, amelyekkel véleménye szerint úgy az ország mezőgazdasági fejlődése, mint a telepítés sürűsítése megkönnyíthető. Ezek az intézkedések pénzügyi áldozatokat kérnek az angol kormánytól, de a produktív befektetések megfelelő garanciát nyújtanak a kiadások megtérítésére. Minden befektetést megfelelő részletekben visszatérítéssel kell megfizetni. Ezekre visszafizetésekre szigorúan ügyelni kell, olyan jogügyi intézkedések révén, amelyek lehetővé teszik, hogy a kormány ezen követeléseit nemfizetés esetén soronkívül behajthassa. Egy ilyen terv nemcsak politikai, hanem szociológiai célt is követ: lendületet ad egy a földnélküli arabnak, mint a zsidó kolonistának.

„A kormány politikája — mondja tovább a jelentés — Palesztina jelenlegi és jövőbeni lakosságának sürűbb letelepítésére irányul. A sürűbb telepítés fejlettebb mezőgazdaságot jelent, vagyis átmenetet az alacsony árterületektől rentabilisabb gyümölcsök, mint a narancs és banántermesztéshez, tejgazdálkodáshoz, állattenyésztéshez, szárnyas- és tojásprodukciónak. Ez a cél családokra méltó; az idealizmusnak azonban nem szabad vaknak lenni a súlyos rizikóval szemben, amely egy ilyen politikával jár. Elméletben minden gazda megkapja a lehetőséget, hogy kis 30 dunamos parcellájának egyharmadát narancs, banán és főzélkék felék termesztésére fordítsa, birtokának többi részét pedig gabona és takarmány termesztésére használja fel. Ehhez mindenesetre kimutatandó, hogy citrus-gyümölcsöket, mint narancs, citrom, grappe fruit olyan vidékeken, mint Bejsan vagy Hule környéke, éppoly eredményesen termeszthetők, mint a tengerparti síkságokon és figyelembe veendő, hogy bármily gyorsan is terjed az országban a banánfogyasztás és bármilyen nagy nyereséget is biztosít ez ma, gondolkodó emberekben a narancs- és banántermesztés tulságos forszírozása aggodalmat keltenek fel. A Bejsan vidéken például a banántermesztés a talaj megneveléséért mivolta és az elégtelen vizellátás következtében sikertelenül járt és azok a narancsok, amelyek Hule környék felső részében termettek, gyengébb minőségűek miatt nem exportálhatók.

A felvevőpiacok kérdését ugyancsak nem szabad figyelmen kívül hagyni nagy

vonalu mezőgazdasági fejlődés esetén, ebben a tekintetben azonban a jelenlegi világhelyzet bizonyos döntéseket és előre meghatározott irányelveket kizár. A probléma igen komoly. Csak nemrégiben érintette igen súlyosan a palesztinai dinnyetermesztést az, hogy Egyiptomba való kivitelét magas vámilletékekkel megakadályozták. Hasonló csapás fenyegeti a nablusi szappanipart, amely számára az egyiptomi piac igen fontos. Ha a kiviteli kereskedelemnek ez az ága önkremlenne, a fellahok olajtermeléséért érné katasztrófális visszaesés. Ha minden belterjes gazdálkodást folytató telepes egyszemélyi függ attól, hogy a kivitel nő, vagy fogy, emelkedik, vagy csökken, úgy a ki-

lások nem tulságosan rózsásak.

A földtelen arabok letelepítése, akiknek igényeit elismerték, csak azok számára látszik egyszerűnek, akiket megtevészetlen kolonista országépítőnek megműveletlen földeken való elhelyezése. Nem lehet például beduin törzsek fellahok közé telepíteni, mert egy ilyen vidéken terrorizmus, vagy bójkottó vagy mind a kettő napirenden volna.

Azon tényezők figyelembe vételénél, amelyek Palesztina anyagi és erkölcsi fejlődése számára mértékadó, alapos vizsgálat, meghatározás tárgyává kell tenni az államnak a telepítéshez való viszonyát. Az én véleményem szerint az állam, ha arab, vagy zsidó kolonistának földet ad, meg kell hogy tartsa magának az ellenőrzést is ezek felett, nem szabad engednie, hogy egy harmadik személy, vagy szervezet ékelje magát közéje és a haszonélvezők közé.

(Folyt. köv.)

SZINKHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Katinka, hol jártál az éjjel? Katinka, hol jártál az éjjel ez a címe a Szinkör Mozgó elragadó amerikai operettpremijének, amely máiól kezdve fut. A Katinka, hol jártál az éjjel Janet Gaynor és Charles Farrell legutolsó együttes filmje. A film tele van öbéttel, vidámsággal, bájjal. Regényes meseje mindenkit megragad. A film külön érdekessége, hogy zenéjét Amerika leghíresebb jazzkomponistája: Gershwin szerezte.

SZINKÖR-MOZGÓ MŰSORA

Csütörtöktől: Katinka, hol jártál az éjjel? Főszereplők: Charles Farrell és Janet Gaynor. Zenéjét szerezte: Gershwin, a legnagyobb amerikai jazzkomponista.

URANIA-MOZGÓ MŰSORA

Csütörtök 5, 7 és 9 órákor: Mata Hary. Igalmás dráma. Főszerepekben: Greta Garbo és Ramon Novarro.

OPERA MOZGÓ:

Csütörtöktől közkívánatra: Taifun. Főszerepekben: Liane Haid, Victor de Kowa, Inkisimoff. Jön: ANNY ONDRA.

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

Csütörtök 5, 7 és 9 órákor: Bárki vagy, szeretlek. Szenzációs operett. Főszerepekben: Liane Haid és Ivan Petrovics.

RÁDIÓ MŰSOR

Csütörtök, július 20.

Bukarest 15.55: Grammfón. Weber, Mascagni, Ducas, Liszt művei.
Budapest 6.45: Torna. Utána grammfón. 9.45: Hírek. Közben grammfón. — 10: Felolvasás. Közben grammfón. 12.05

Szímf. hangv. 12.30: Hírek. 1.15: Pontos időjelzés, időjárás. 1.30: Grammfón. — 2.45: Hírek. 4: Felolvasás. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás. 5: Elbeszélés. 5.30: Cigányzene. 6.40: Matrózok énekelnek, novella. 7.30: Előadás. 8: Fischer Annie zongorázik. 8.40: Külügy negyedóra. 9: Helyszíni közvetítés a Beketov cirkuszról. 10: Pontos időjelzés, időjárás. 10.25: Zenekari hangv. 11.30: Cigányzene.

Bécs. 15.55: Grammfón. 17.25: Énekhangv. 19: Lehár zene. 20.25: Puccini: Turando: c. operája.

Berlin. 20.10: Népdalok.

Breslau. 20: Juhászadalok.

Frankfurt. 20: Haydn: D-dur nyitány, D-dur csellóverseny, Útsdob szimfónia.

Heilsberg. 21.10: Rossini: Házassági ajánlat c. egyfelvonalos operája.

Langenberg. 20.05: Zenekari hangv.

München. 20.30: Verdi áriák.

Stuttgart. 20: Nicolai: A windsori vig

nők c. operája.

Varsó. 20: Zenekari hangv.

Milánó. 20.40: Puccini: Turandot című operája.

Róma. 20.15: Grammfón. 20.45: Operett.

Prága. 22.15: Szalonzenekari hangv.

Pozsony. 18.25: Grammfón.

Kassa. 14.35: Zenekari hangv.

Briinn. 21.35: Zongorahangv.

Oslo. 20.30: Szavaltat, ének, harmonika, zongorajáték.

Belgrád. 18.30: Népdalok. 20.30: Cigányzene.

Svájci Aleman Adók. 19.10: Francia dalok lemezek.

Svájvi Romand Adó. 20.35: Bach: A-moll hangv.

Péntek, július 21.

Bukarest. 17: Jazz. 19.40: Puccini: Manon Lescaut c. operája grammfónon. — Szünetben hírek.

Budapest. 6.45: Torna. Utána grammfón. 9.45: Hírek. 10: Felolvasás. Közben grammfón. 12.05: Heged, zongorakísérettel. 12.30: Hírek. 1.30: Katonazene. 2.45: Hírek. 4: Előadás. 3.30: Diáklórá. 4: Előadás. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás. 5: Magyar nóták. 5.30: Öreg gyermekek c. elbeszélés. 6: Szalonzenekari hangv. 6.40: Költemények. 7.20: Grammfón. 8.15: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 8.30: Daljáték. 10.40: Időjárás, majd cigányzene.

Bécs. 17.30: — Zongorahangv. 19.40: Rádiózenekar. 20.50: Szímf. hangv. — 22.30: Tánclemezek.

Az Uj Kelet könyvjegyzéke

Körmendi: Ind. 716 82 L
Szenderkényi Anna: Fejszabadultak 32 L
Emil Ludwig: Mussolini 57 L
II. Miklós cár bizalmas levele: Szerelmem és tragédiám 56 L
Heltai: Életke 67 L
Károly Sándor: Az 500.ik emelet 40 L
B. Russel: Kína 90 L
Kassák Lajos: Angyalföld 65 L
Jarnó József: Börtön 40 L
Komor András: Fischmann S. utóda 48 L
Wells: A láthatatlan ember 32 L
Julien Green: Adrienne 44 L
Móricz Zsigmond: Forró mezők 44 L
Sinclair Lewis: Wreen arunk 44 L
Sherwood Anderson: Tar 44 L
Paul Bourget: A lelkiismeret 44 L
Katajev: A sikkasztók 44 L
Krudý Gyula: Boldogult urfikoromban 44 L
Sztinyai Zoltán: Aranykarika 44 L
Bojer: A nagy éhség 44 L
Bibó Lajos: Kétkeltű szerelem 44 L
Heltai Jenő: Almokháza 44 L
Smeljov: A pincér 44 L
Edmond Fleg: Mosesdiszkötés 140 "

Berlin. 22: Táncczene.
Heilsberg. 21.45: Beethoven és Brahms művei.
Lipce. 21.25: Operettzene.
Varsó. 21.25: Operettzene.
Milánó. 20.30: Operett és operarész.
Róma. 20: Kivánsághangv.
Prága. 21.30: Hangverseny.
Pozsony. 18: Szólisták.
Briinn. 20: Rádiózenekar.
Belgrád. 19: Grammfón. 20: Hangv. 20.30: Cigányzene.
Oslo. 22.15: Dalest.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Aláírt hirdetések 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelligés levelet csak egy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Különbejárati üres szobát keresek. Címeket ármegjelöléssel a kiadóba kérek.

Tisztviselő lakótársnőt keres. Cim a kiadóba.

Női perzsabunda olesón eladó. Szántó utóda szücsület St. Jorga 2. szám (volt Jókai uca.)

50-60.000 lej kölcsön kerestetik kézzizálog és más elsőrangú biztosítékra. Információ Eleknél Str. Neculcea (Korniss u.) 4 szám.

Házastelek 60.000 lejért sürgősen eladó. Bankteher átvehető. Megtekinthető Str. Cristea 38. Ertekezhetni Str. O. Goga 7. I. 7. délelőtti 11-4-ig.

Keresek egy vagy kétszobás fürdőszobás lakást. Címet kérem a kiadóba leadni.

Gyakornok kereskedelmi iskolai végzettséggel, lehetőleg német nyelvtudással felvétetik. Írásbeli ajánlatokat kiadóba.

A legízletesebb és legváltozatosabb vegetárius koszt a Schwartz Ignác vezetésével álló „Familia” kóser vegetárius étteremben kapható. Unió uca 10., hátul az udvarban. Egy menü (leves, főzelék, tészta) 25 lej. Abonoma ebéd-vacsora 900 lej, csak ebéd 600 lej.

Kelengyék készítése, függöny és ággyterítő összeállítás, csipkebevarrás, párna montírozás, előrajzolás a legújabb minták szerint legszébben és legolcsóbban Fisch Böske kézimunkaszalonjában Str. Baritiu 16.

Sokan meggyőződtek már róla, hogy a legtekélyesebb munkát készítjük a legjobb minőségű anyagból olcsó áron. Sieszen Ön is meggyőződni. Cipőkészítés, cipőjavítás, felsőrész készítés Ha egyszer hozzánk jött, sohasem megy máshová. Speciál cipésműhely Cluj, Str. Londrei (Hosszu u.) 3.

1756

angol, francia, dán, holland, amerikai, német, olasz, osztrák, japán, svéd, orosz stb. pályázó közül az egyetlen magyar: Körmendy Ferenc nyerte meg a három legnagyobb angol és amerikai könyvkiadó cég által 1932-ben kiírt nemzetközi regény pályázat 1000 angol fontos (650.000 lej) első díját

A budapesti kaland

című nagy regényével. „A budapesti kaland”-ot eddig Románia olvasóközönségének nagyrésze nem vásárolta meg, mert 180 lejbe került. Május 25-én jelent meg az új olcsó kiadás. Az 500 oldalas könyv jó kiállításban, kemény fedőlappal csak

44 lej

lesz. Miután a könyv csak korlátozott példányszámban jelent meg, tanácsos, ha olvasóink és előfizetőink előjegyeztetik a könyvet az Uj Kelet kiadóhivatalában Kolozsvár, Str. Baron L. Pop (Brassaj u.) 10. Vidékiek a portóval együtt 54 lejt küldjenek be címünkre s a könyvet bérmentve azonnal elküldjük.

Megsötétedés
kijáradt a fe
legények, Es

kipattant sz
elindultak
tincses legé

Es
elindultak

Délről. Ván

hullt a fény
zuhanásuk

tincses hőse

Vad
vajudással
testvérek! it
kítáru
minden sóh
szállt, szállt

miénk
az élet!

Es
elindultak t

egy sápadt
éjbe.

— Felhős
pestről jelen
időjárásprog
zettel tovább
ható.

— A fran
még nem áll
Több lap ér
lenesen siker
szocialistapá
ősi ülészak
összeütközése
álló frakció

— A szerk
ségül vette
grádból jele
dalmi esem
Szrskics Mil
zsankát oltár
lapiró, Divja
tartáson az
ban megjele
a lapok szer
sok más elők
erdőügyi ta
lyes autós é
ismerkedett
val. A fiat
lányak háza
ahol az apja
Akkor Szrsk
elnök. Azóta
tek egymás
belgrádba jö
megkérte a
című lapnál

PALESZT
JAT AZ AS
men szappan
megelégedett
árát illetően
a Shemen gy
midőn ezt te
kontaktust t
raeli munká

— KIGYÓ
Párizsból tá
tegnap a tu
adást tartott
te, hogy ké
naelsser és
eszmére jut
adagjait a
formáinak k
az volt hogy
natok tovább
hültek a be
mai. Calmet
méreg felha
egerek kezel
tok a kigyó
zése után te
nem akar e
következteté
hogy a kuta
belőlük a ra
sának folyta

HIREK

Ben Zöév

Megsötétedett. A béthamidrásban kihadt a fény. De elindultak, tincses legények, Északról, Nyugatról és Délről.
Megsötétedett. De kipattant szikrák csillogtak az éjbe. És elindultak tincses legények: Északról, Nyugatról és Délről.

És elindultak tincses legények Északról, Nyugatról és Délről. Ványadt életek vágyakoztak, sűrű csöppekben hullt, hullt a fény: testvérek! és megfáradt zuhanásuk felsírt az éjbe. És elindultak tincses hősök Északról, Nyugatról és Délről.

Vad vajudással vájták az életüket: föld! testvérek! itt most kitérül minden sóhaja az éjnek, föld! és szállt, szállt hősök hangján az ének: testvérek miénk az élet!

És elindultak tincses legények Északról, Nyugatról és Délről. És egy sápadt élet visszahullt az éjbe.

ADLER HUBERT.

Felhős, meleg idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint változó felhőzettel további mérsékelt felmelegedés várható.

A francia szocialista párt egysége még nem állt helyre. Párizsból jelentik: Több lap értesülései szerint csak ideiglenesen sikerült megmenteni a francia szocialistapárt egységét. A parlament őszi ülészakánának megnyitása után újabb összeütközések várhatók a két szembenálló frakció tagjai között.

A szerb miniszterelnök lányát feleségül vette egy belgrádi újságíró. Belgrádból jelentik: Vasárnap nagy társadalmi eseménye volt Belgrádnak, dr. Szrskics Milán miniszterelnök lányát, Deszankát oltár elé vezette egy fiatal hírlapíró, Dívjak Milorad. Az egyházi szertartáson az Alexandra Nevski templomban megjelent a kormány minden tagja, a lapok szerkesztőcsérei, a sajtóiroda és sok más előkelőség. A fiatal riporter egy erdőügyi tanácsosnak a fia. Szenvedélyes autós és az autódub egyik estélyén ismerkedett meg a télen Szrskics lányával. A fiatalok még az este elváltak, a lány haza kellett utazni Szerajevába, ahol az apjának ügyvédi irodája volt. Akkor Szrskics még nem volt miniszterelnök. Azóta megskizitás nélkül leveleztek egymással. A lány nemrég ismét Belgrádba jött, a fiatal újságíró azonban megkérte a kezét. Az újságíró a Politika című lapnál dolgozik.

PALESZTINAI SHEMEN ÉTELOLA JÁT AZ ASZTALÁRA! Palesztinai She men szappan a háztartásába! Több mint megelégedett lesz az áru minőségét és árát illetően. Saját érdekében is áll, ha a Shemen gyártmányait használja. És midőn ezt teszi, egyúttal mindennapos kontaktust teremt a házában a erecizraeli munkával és termeléssel.

KIGYÓMÉREG A RÁK ELLEN. Párizsból táviratozzák: Calmette tanár tegnap a tudományos akadémián előadást tartott a rákkezelésről. Bejelentette, hogy két tudós, a newyorki Mo. naelsser és a párizsi Targuet, arra az eszmére jutott, hogy kigyóméreg kis adagjait alkalmazza a rák különböző formáinak kezelésében. Az eredmény az volt, hogy egyes rosszindulatú daganatok továbbfejlesztése megakadt és enyhültek a beteg elviselhetetlen fájdalmai. Calmette erre kipróbálta a kigyóméreg felhasználását rákkal beajított egerek kezelésénél és a rákos daganatok a kigyóméreg 10-12 befeccskendése után teljesen eltűntek. Egyelőre nem akar ezekből a körülményekből következtetéseket levonni, de azt hiszi, hogy a kutatók bátortást meríthetnek belőlük a rákgyógyítás tanulmányozásának folytatására.

A Haggibbor turisztikai szakosztálya f. hó 23-án, vasárnap autós kirándulást rendez Géczy vár—Járavizére (a fűrésztelepig). Részvételi díj vendégeknek 85, tagoknak 75 lej. Indulás reggel 5 órakor a Haggibbor klubtól. Jelentkezni csak a Haggibbor klubban lehet minden este fél 8-tól fél 9-ig, legkésőbb péntek estig. Vezetők: Sándor Samu és Weisz Ignác. — A turisztikai szakosztály ugyan csak 23-án, vasárnap gyalogos kirándulást is rendez a Gorbó völgyébe, Zádor Árpád vezetése mellett. Indulás reggel 7 órakor a klubtól.

Folyó hó 22-én, szombat esti indulással négynapos kirándulás a Gyilkostóhoz Cluj—Marosvásárhely—Szováta—Gyergyószentmiklós, vissza Gyergyószentmiklós—Borszék—Szászrégen—Cluj utiránnyal. Indulás szombat este 11-kor, visszaérkezés szerda éjjel. Részvételi díj 350 lej. Jelentkezni szerda estig bezárólag Erdős László vezetőnél lehet. — A gyilkostói kirándulás résztvevői szerda este fél 8 órakor a Haggibbor klubban megbeszélést tartanak, amelyen a vezetőség ismeretnij fogja a kirándulással kapcsolatos tudnivalókat.

De Jouvenel elhagyta Rómát. Rómából jelentik: De Jouvenel szenátor, római francia nagykövét elbucsuzott és elhagyta az olasz fővárost. Elutazásánál a pályaudvaron megjelent Mussolini, az olasz kormány tagjai és a diplomáciai kar.

Az ipar és tudomány szakembereihez: Minden magyar, német, francia, angol folyóirat és könyv eredeti kiadói áron Lepagenál Kvár. Lepagehoz küldje a díjat hivatalos kurzuson lejbe. A lapot közvetlenül kapja a kiadótól. Kérjen ingyen jegyzéket Lepagétól Kvár.

ROYAL MOZGÓ
 Ma csütörtökön
Paprika
 Gaál Franciskával. A Royal Mozgó modern terme biztos védelem a nyár melege ellen.

A kutba ugrott egy öreg paraszt. Curtean Petre, 59 éves egeresi gazdálkodó az éjszaka folyamán, öngyilkossági szándékkal a kutba ugrott. Csak későre lettek figyelmesek a szomszédok arra, hogy az öreget egész délután nem látták és még késő este sem tudták hol van. Keresni kezdték és ruhájára ráakadtak a kut mellett, majd később hulláját is megtalálták. Valószínűnek tartják, hogy életunt lett az öreg és ez vitte rá arra, hogy öngyilkos legyen.

Lloyd George, a tenorista. Londonból jelentik: Sir Vincent Evans, a walesi nemzeti daloszsövetség titkára, elmondotta, hogy a legkevésbé tudják, hogy Lloyd George nagyon tehetséges énekes, kellemesen esengő és erős tenorhangja van s ifjabb éveiben többször fellépett a híres walesi dalosversenyeken, ahol éneke mindig nagy tetszést aratott. A politika már régóta véget vetett énekesi pályájának, de szűkebb baráti körben néha még most is előad egy-egy dalt.

Dugulás és aranyeres bántalmak, gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, hát- és derékfájás ellen a természetadta „Ferenc József” keserűvíz, naponta többször bevéve, hathatós segítséget nyújt.

Egy elhagyott férj világrekord bosszuja. Newyorkból jelentik: Furesa bosszu állt feleségén William Bilyeu farmer, mert az asszony elhagyta őt, Bilyeut a mezőn érte a hír, hogy felesége elhagyta. Erre dühösen haza rohant, előkapta puskáját, berohant az istállóba és agyonlőtte mind a harminc tehenét. De ez még nem volt elég nagy bosszu, haragját még a harminc tehené pusztulása sem csillapította, hanem a dühös farmer — a ki igen jó módu ember — betelerelte hét-száz tyukját a ketreche, aztán mind a 700 tyuknak kicsavarta a nyakát. William Bilyeu bosszuja itt sem állt meg, tovább dühöngött, nagy dühében kihordta házából összes butorait az udvarra, oda-cipelte mezőgazdasági gépeit és szerszámait is és az egész vagyontát elégette. Nem maradt meg más, mint a csupasz épület.

Erdélyi fiatalember sikere külföldön. A marosvásárhelyi származású Páneli Ferenc, néhai Gábel Jakab, nagyváradi polgári zsidó iskola volt igazgatójának unokája, a brünni műegyetemen kitüntetéssel végzett. A fiatal mérnök, a múlt évben Einstein egyenes protekciónál kapta meg a rendkívüli felvételt a brünni műegyetemre. A fiatalember rendkívüli matematikai képességére szakkörökben felfigyeltek és mostani mérnöki diplomájával egy újabb stációig érkezett a Kolozsvárról elszármazott fiatalember felfelé ivelő útja.

Program az aranyvaluták alátámasztására. Párizsból jelentik: Francia pénzügyi körökben hangoztatják annak szükségességét, hogy az aranyalapot fenntartó erősebb államok dolgozzanak ki programot a közép-európai és balkáni országok valutájának alátámasztására.

ÖNTÖL FÜGG ASSZONYOM, hogy a Shemen ételolaj, Shemen szappan és Pardess naranes, valamennyi palesztinai termék, minél szélesebb rétegekben terjedjen. Pártolja és segítse elő a palesztinai építőmunkát annál is inkább, mert a Shemen ételolaj és Shemen szappan minőségben elsőrangú, árban utólérhetetlen. A Pardess naranes a legízletesebb az összes márkák között.

MEDGYES, KISKAPUS, VAGY EKEMEZŐ? Talán nem fog megesni az a szégyen, hogy annyi baj közepet te arról vitatkozzunk, hogy hol éget tulajdonképpen a kiskapusi, izé, a medgyesi, vagy legyen a kolozsvári tudósok igazsága: nagyekemezői gázláng? De ha már egyik délutáni lap a tudós Xantus János geológiai szaknyilatkozatából csak ezt az érdekességet találta öklömnyi címrevalónak, hogy a földrajzi elnevezés nem volt helyes, mi megpróbálunk egy közvetítő ajánlatot tenni. A földgázláng Medgyes és Kiskapus között ég ugyan, és Nagyekemező nevű falu határában, de az erdélyi zsurnalisztika helyesnek találta, hogy a közönség előtt ismertebb két helység nevet emlegesse. Viszont a grázárság is Medgyesen székel, itt telepedett le az ipariügyi minisztérium bizottsága is. A délutáni lap címe félrevezeti a közönséget és meggyanúsítja az olátszakra kiküldött bizottságokat is. A közönség azt fogja hinni, hogy a tüzet rossz helyen heresték Medgyes és Kiskapus mellett és ezért nem találták meg és ezért nem tudták olatani. Ezért találtuk szükségesnek a nagybetűs címet sokkal kevesebb rosszmájúsággal vissza-helyreigazítani, hogy ha netán valakinek mentőötlete támad a tüz eloltására és keresni kezdi, hogy hol ég, megnyugasuk, hogy ott van a régi helyvén és el ne tévedjen a Nagy Kép sívatagjában.

Tűz a majnafrankfurti kikötőben. Berlinből jelentik: Majna Frankfurt kikötői negyedének keleti részében tüzvész mesemmisített több raktárházat. A tűzoltóság 12 motorfecskenővel vonult ki a tüzhöz, de még nem sikerült eloltania.

Minden villamos fűtőkészülék lelke a fűtőest, amelynek anyagától függ a vasaló, főzőedény, melegítőpárna, sterilizátor, stb. élettartama. Mint a világhírű „Chromostan”-ellenállásanyag romániai egységárúsiói, a legmesszebbmenő szavatosságot vállaljuk az általunk beépített fűtőbetétekért és az általunk forgalomba hozott készülékekért. Rádió- és autókumulátorok, lemezek, zselblámpa elemek nagyraktára, töltés, javítás. Szállítás vidékre postán. Elco Villamosági Vállalat Cluj, Cal. Victoriei (v. Kossuth L. u.) 25., I. e.

Tengerhez menekülő párizsiak zen dülése a pályaudvaron. Párizsból jelentik: Aki csak teheti, a tengerhez vagy vidékre menekül a fővárosból a nagy hőség elől. A vonatok zsufolva járnak. Tegnap a Saint Lazare pályaudvaron rengeteg volt a tolongás. Mikor a Dippe felé menő gyorsvonat előállott, az utasok percek alatt megtöltötték, még a folyókat is ellepték, a kocsi között levő átjárók is tolongtak, de még így is lemaradt néhány száz ember. Ezek aztán elhelyezkedtek a mozdony előtt a sinek közt, odatették bórondjeiket, leültek és lármásan kiabáltak, hogy addig nem mozdulnak, míg különvonatot nem kapnak. A gyorsvonat nem is indulhatott el. Jó sokára a szomszédos sinpárra beállítottak egy másik vonatot Dieppe felé s ez vetett véget a parázs tüntetésnek.

Egy csodás puder

NAPRÓL NAPRA

Cecil Sorel a Casino de Parisban Sacha Guitry darabokban lép fel. A Casino de Paris vezetősége a művésznek nevében felkérésrel fordult Bernard Shawhoz, hogy írjon egy kis egyfelvonásost a művész számára, de az angol író elhárította magát a feladattól azzal, hogy mostanában olyan színdarabokat ír, melyeknek előadása 6-8 órát vesz igénybe.

Augusztus 6-án Kaiserhorstban az uralvasversenyeken a szeniorok futamában von Papen helyettes kancellár, aki brávaros utlovas, szintén nyeregre száll.

London egyik revészínházában Ramon Novarro legközelebb meg fogja kezdeni három hónapra tervezett vendégjátékát. A filmszínész kijelentette, hogy bucsut mond a filmnek, Londonban nagyobb fizetés kap, mint amennyit a jelenlegi viszonyok mellett Hollywoodban filmezéssel megkereshetne.

Hajósámra érkeznek Angliába oroszországi kész butorok, amelyeket az angol árnál 30 százalékkal olcsóbban hoznak forgalomba.

A csehszlovák válogatott vízipólo csapat pénteken indul a csehszlovák fővárosból Budapestre a vasárnapi magyar-csehszlovák válogatott vízipólo mérkőzésre.

Julius 20-án Mlánóban lesz a Közép-európai kupa döntőjének első mérkőzése az Ausztria és az Ambrosiana között.

Ruttner Hermann kolozsvári munkanélküli szabósegéd, aki minden támasz nélkül, teljesen lerongyolódva áll, ezúton kéri a nagyérdemű közönséget, hogy legyen segítségére abban, hogy valamilyen munkához jusson. Címe: Ruttner Herman Dézsma uca 3. Stern Samunál.

Értesítés. Értesítjük a Polg. Öns. Egyesület tagjait, hogy az egyesület irodáját a str. Iorga (v. Jókai uca) 5 szám alá helyezte át. Titkári Hivatal.

Nagsikerű volt az idei magyarországi gyümölcsexport. Budapestről jelentik: Kecskemétről július első felében 140 vagon vágott baromfit, gyümölcsöt és zöldségféléket exportáltak külföldre.

Sikerrel kecségetnek a budapesti szinigazgatók és színészek kollektív szerződési tárgyalásai. Budapestről jelentik: Remélik, hogy a szinigazgatók rövidesen megegyeznek a színészekkel a kollektív szerződés ügyében s a színházak meg fogják kezdeni a társulatok megszervezését. Csütörtökön lesz újabb kollektív szerződési tárgyalás.

Angliában is felszabadultak az aranyarak. Londonból jelentik: Az európai kontinens aranyhalmozói a szigetországban is felhajtották az aranyarakat. A nemesfém tözsdén már 11 és fél pennys felárat fizetnek a francia frank alapján számított aranyparitással szemben. A jelenlegi aranyár finom unciánként 124 silling három penny.

Pályázat

A sibiui orth. zsidó hitközség keres elemi iskolája részére szerényigényű, okleveles tanítónőt vagy okleveles nőtanítót Az iskola tannyelve román, miéértis a román nyelv teljes ismerete elengedhetetlen feltétel. Pályázati határidő f. évi augusztus 6-a. A kérvények fizetési igények megjelölésével a hitközség címére küldendők. Sibiu, 1933 július 19-én.

Lukács Aladár hitközségi elnök.

UJ KELET Legújabb hírek

1932. megfelelő periódusában egymilliárd 642 millió lejt tett ki a kiviteli felesleg, amely tehát több mint 50 százalékkal csökkent le öt hónap alatt

A kontingentálás eredménye: több mint 50 százalékkal esett vissza a kiviteli felesleg

A kontingentálás nem csökkentette az importot, de lezüllesztette Románia áru kivitelét

Bucuresti-Bukarest, július 19. (Az Uj Kelet tud.) Az árubehozatal kontingentálása mint az egy az ipariügyi minisztérium által most közölt kimutatásból kiderült, — távolról sem hozta meg azokat az előnyöket, amelyekre a kormány a kontingentálás bevezetése alkalmával számított. Románia külkereskedelmi mérlege az elmúlt években állandóan aktív volt, a kontingentálásra csak abban az esetben lett volna szükség, ha a passzív külkereskedelmi mérleget akarta volna a kormány kiegyensúlyozni azzal, hogy leszorítja a behozatalt a kivitel nivójára. Nálunk ellenkezőleg, a kontingentálás ab ovo csak arra látszott jónak, hogy az aktív kivitel csökkentse le az import nivójára.

Ez is történt. Sőt: a kontingentálás bevezetése óta a behozatal lényegesen emelkedett, ezzel szemben a román áru kivitele hasonló mértékben csökkent. Vagyis a kontingentálással pontosan az ellenkező eredményt érte el a kormány, mint amire számított. A kontingentálás első hat hónapja alkalmazásának kimutatásából számot vetett a kormány eddigi politikájának hibás voltáról és megpróbálta július elsejével olyan új rendelkezéseket vezetni be, melyek a kompenzációt helyezik előtérbe, rászorítva az importőröket, hogy csakis olyan országból hozzanak be árut, amelybe Románia is megfelelő mértékben exportál. Eppen ezért a kontingentálást az egész behozatalra kiterjesztették és túlzott behozatali engedélyilletékeket állapítottak meg.

A kontingentálási rendszert a közeljövőben meg fogják szigorítani és önkényesen fogják megállapítani az ipariügyi minisztérium, hogy minimálisan mennyi értékű áru behozatalt engedélyezzen valamelyik országból.

Minden kontingentálás alapját a kompenzáció kell, hogy képezze. A román kivitel csökkenése és a behozatal emelkedése csakis azért volt lehetséges, mert az autorizáció kiadásánál ezt a szempontot csaknem teljesen mellőzték. Ha a kompenzációra ügyeltek volna, ugy semmiestre sem következhetett volna be a külkereskedelmi mérleg ilyen kedvezőtlen alakulása. Az alábbiakban összehasonlító számokat közlünk arról, hogy az egyes külföldi államokból 1932 első öt hónapjával szemben mennyi értékű árut importált Románia 1933 első öt hónapjában, tehát midőn a kontingentálás már érvényben van.

Behozatal:	összeg	milliókban
	1932-ben	1933-ban
Anglia	584.6	632.7
Ausztria	196.0	294.0
Csehszlovákia	614.8	626.5
Svájc	126.3	128.1
Franciaország	955.3	485.9
Németország	902.3	1126.6
Olaszország	532.2	504.8
Magyarország	94.7	121.7
Egyesült Államok	162.1	154.8

Franciaország, Olaszország és Amerika kivételével tehát január elseje és június elseje között minden országból jóval többet importáltak, mint 1932 megfelelő periódusában. Különösképpen feltűnő az, hogy Németország a német árukkal szembeni animozitás ellenére is ebben az öt hónapban 224 millió 300 ezer lejt értékű áruval többet küldött ki Romániába, mint az elmúlt év

megfelelő szakában. A kivitel viszont tekintélyesen lecsökkent. Angliát és Egyiptomot kivéve, minden ország kevesebb árut vásárolt ezidén Romániától, mint az elmúlt évben, ami többek között azért is következett be, mert ezek az országok repesztálakkal éltek Romániával szemben a kontingentálás bevezetése miatt. A statisztikai helyzet az év első öt hónapjában a kivitel szempontjából a következőképpen alakult:

Kivitel:	összeg	milliókban
	1932	1933
Anglia	816.3	1.070.0
Ausztria	410.7	333.3
Csehszlovákia	584.1	201.4
Svájc	18.9	14.5
Franciaország	877.7	748.5
Németország	729.8	573.2
Olaszország	829.0	501.4
Magyarország	416.2	122.1
Görögország	493.6	130.3
Egyiptom	264.6	322.0

A kivitel és a behozatal számszerű összehasonlításából a következők derülnek ki: Németországból a válság elmélyülése és a kontingentálás ellenére is 224 millió

lejjel többet importált Románia, viszont kivitele Németország felé 156 millióval csökkent, Csehszlovákiából a behozatal 12 millióval nőtt, a kivitel 382 millióval csökkent; Magyarországból a behozatal 27 millióval nő, a kivitel 264 millióval csökkent; Ausztriából a behozatal 98 millióval nő, és a kivitel 77 millióval csökkent, Olaszországból a behozatal 31 millióval nő, a kivitel 327 millióval csökkent. Tragikus számok ezek, amelyek a kontingentálás gondolatának teljes csődjét jelzik.

Összefoglalásképpen a kivitel 1933 első öt hónapjában 732 millióval volt kevesebb mint az előző év megfelelő szakában, míg a behozatal 176 millió lejjel nőtt. Hogy a behozatal emelkedése végösszegszerűen csak 16 milliót mutat ki, annak tulajdonítható, hogy Románia franciaországi importja közel 500 millió lejjel csökkent és ez a nagyrányú csökkenés kompenzálta az importnak más országokból való import emelkedését.

Az összehozatalt és az összkivitel összehasonlítva megállapítható, hogy Románia 1933 első öt hónapjában 730 millió 200 ezer lejt értékű áruval többet exportált, mint amennyit a behozatal tett ki.

Szabadiábra helyezték Siancu kapitányt

A bukaresti vádtanács meglepő döntése

Bucuresti-Bukarest, július 19. (Az Uj Kelet tud.) Siancu invalidus kapitányt, Tischler Mór gyilkosa, tuberkulózisára való hivatkozással ismét kérvényt nyújtott be a bukaresti vádtanáchoz, szabadiábrahelyezését kérve. Siancu eddig kétszer kérvényezte már meg szabadiábrahe-

lyezését, de mindannyiszor elutasították. A bukaresti vádtanács a mai tárgyaláson helyet adott Siancu kérésének és elrendelte szabadiábrahelyezését, ami azonnal meg is történt. A vádtanácsi döntést nagy meglepetéssel fogadja a bukaresti sajtó.

Az olasz repülőraj elindult Csikágóból New-Yorkba

Newyork, július 19. Az olasz óceánrepülő hidroplán raj reggel Csikágóból elindult Newyorkba. A Michigan tó környékét óriási embertömeg lepte el Balbo tábornok és az olasz óceánrepülő pilóták bucsuztatása alkalmából. Az olasz légi raj érkezését Newyorkba az esti órákra várják. A fogadtatás külsőségei meg fognak haladni minden eddigi óceánrepülő ünnepeltetést. A légi raj leszállás előtt körrepülést végez a newyorki Manhattan negyed felett. A vonatok, autók és repülőgépek százaai ontják az utasokat Newyorkba erre az alkalomra. Balbo valószí-

nűen Washingtonba utazik, kihallgatáson jelenik meg Rooseveltnél, majd utána nyomban újra repülőgépre ül és visszatér Newyorkba.

Az olasz óceánrepülő visszatérő útját még mindig nem döntötték el véglegesen, lehetséges, hogy a hidroplán raj nem Irország felé veszi útját, hanem az Azori szigetek felé, amelyeknek partvidékén szintén közbelső leszállást végez és onnan folytatja útját az európai kontinens felé.

Tíz évig izolálva volt a világtól a szabadiábra helyezett Bujor munkásvezér

Bucuresti-Bukarest, július 19. (Az Uj Kelet tud.) Bujor munkásvezér, akinek a királyi kegyelem 12 évi börtönbüntetés után visszaadta szabadságát, nyilatkozott ma délelőtt az egyik bukaresti lap

munkatársának, többek között a következőket mondva:

— Dofftában súlyos lelki torturát kellett végigszemvennem. Teljesen izolálva voltam 8—9 éven keresztül a világtól, sőt

a legjobb védő fertőző betegségek ellen

a börtönben levő társaimtól is. Csak a börtön két-három tisztviselőjét láthattam néha, vagy legfeljebb egy rokonomat, akit beengedtek hozzám. Éveken keresztül nem tudtam aludni többet, mint két-három órát éjszakánként, mert cellám körül rendszeres zajszinálást vezettek be, hogy ne csukhassam le szememet.

— A munkásmozgalom kettészakadását az első pillanattól kezdve elkéséredéssel vetem tudomásul. A romániai munkásság viszonylag kisszámú. Míg a nyugati államokban minden párt a munkások millióit tudja maga körül csoportosítani, addig nálunk alig lehet néhány ezerre számitanunk. Minthogy én a munkásfront egységét tartom ma is szükségesnek, nem csatlakozom le a romániai munkásságnak sem egyik, sem másik frakciójához. Erkölcseileg mindkét csoporttal rokonnak érzem magam, mert valamennyien a munkárszadalmából származnak.

Bujor ezután a német szociáldemokraták reformista politikáját kritizálta és kijelentette, hogy a munkásság csak harc árán érheti el célját.

György görög exkirály válni feleségétől

Bucuresti-Bukaresti, július 19. (Az Uj Kelet tud.) A Tempo londoni távirat alapján azt a feltűnést keltő hírt közli, hogy a Daily Telegraph értesülése szerint György görög exkirály válni készül feleségétől, Erzsébet exkirálynőtől. A görög exkirály száműzetése óta feleségével együtt Bukarestben élt, ahonnan néhány hónappal ezelőtt eltávozott.

A Daily Telegraph értesülése szerint az exkirály felesége hozzájárulásával beadta a válópert és dolgait Londonba szállíttatta. Erzsébet exkirályné huga Károly királynak, Románia uralkodójának.

A görög vizek felett kigyulladt és a tengerbe zuhant egy repülőgép

Athén, július 19. A Rodos sziget felé utban lévő utasszállító hidroplán a tenger fölé a levegőben, eddig ismeretlen okokból, kigyulladt és a tengerbe zuhant. A gépen a légi forgalmi társaság négy alkalmazottján kívül két görögországi utas is volt. Athénből hadihajót küldtek a katasztrófa színhelyére, az utasoknak és a személyzetnek segítségnyújtására.

— Halál-özön. Váradról jelentik, hogy a Kolozsvárról elszármazott Ragányi Józsefné az elmúlt napokban párnapi szenvedés után meghalt. A megboldogult Kolozsváron aktív részt vett a zsidó jótékonyk munkájában. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

— Kronfeld átrepülte az Alpseket. Zürichből jelentik: Kronfeld osztrák vitorlázó repülő Milanóból jövet légi uton Zürichbe érkezett. A pilóta 3800 méter magasságban repülte át az Alpseket.

— Post megérkezett Irkutzba. Londonból jelentik: Willy Post amerikai óceánrepülő világtörő légi utján a Bajkál tó melletti Irkutzba érkezett.

— Huszonegy halottja van a casablancai tüzvésznek. Párizsból jelentik: A marokkói Casablanca környékén támadt hatalmas tüzvésznel a benszülőttek számos telepe és több farm égett porrá. Az első jelentések szerint 21 halottat és több mint száz súlyos sebesültet hoztak ki az égő romok közül. A nagyrányú oltási munkálatok ellenére a tüzvészt még nem sikerült lokalizálni.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baros L. Pop (v. Brassai u.) 18. Telefon: 3-11

Taxa postala plátte in nun No. 224.713-92
da Baron L. H. Telefon: 3-77
Havonta 118, évre 600, egész földre: Havor félre 6, egész detések díjsza KELET az asidóság egye keink utány rás megjelölés

Linsingen

E helyen meszer, hogy Né a fajkutatásba Hitler legén elmeletnek meg kapargatják m kös családfája lyik ágáról, ho A száz száza letben élnek. N melyik pillana valahol egy z jukba.

A nagy pecl list is. A világ keleti német fönökét, a hira rancsnokát, ak kisült, hogy z Kisült a na német generál az összes árja A tábornok lanatig sem h a Zsidó Fron ilyenképpen:

„Miután kir vegyenek fel a vetségbe. Lins Ime így fel kampókereszt Szép felelet. Milyen más pai zsidóság s keresztet iték felelt volna va ... Miután k

Beszélő sz

89 millió m vissza júliusba mérleg aktívum képest a vissza áruk exportja. Kérem, kérem, elég, legalább kevesebbről a ugyan nem elég világosan körülbelül el ma Németorsz sajtólni. Aztá előtt azt mon folytatott hábo olyan háborút kei ellen irány amelyre csak a néptömegeknek számoknak, az világgazdaságn vényeinek nem hjába. Ezek a Nem szonokok Nem akarnak r nak. És leheté szágban ne é beszédét. Ezé kell kérdőíveke lassolnak. Még lyeket fel se t

Csuetások

Keresztény De inkább va nalmás dolog. A kitért zsidó zik, hogy a n veszélyben a fedőzetre szó rülnek, hogy a érzés együttes együtt dolgoz

Bizonyára ó ábrándos, hio után futnak. maj rendszer r észesíteni, n kább fogják t többre. Néhán tízedekkel ezel rökbe, amely most hatalmij a kormány, de risak, hogy fe kat a szocialis Nem teszik get.